

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

ÚSTAV PRÁVA AUTORSKÉHO, PRÁV PRŮMYSLOVÝCH A PRÁVA SOUTĚŽNÍHO

**INTERNET A OCHRANA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ -
ROZSAH ODPOVĚDNOSTI JEDNOTLIVÝCH SUBJEKTŮ
V RÁMCI PRÁVA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ A PRÁVA
USA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

TOMÁŠ KASPRÍK

VEDOUcí DIPLOMOVÉ PRÁCE:

JUDr. ZUZANA CÍSAŘOVÁ

PRAHA, PROSINEC 2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16. prosince 2010

Tomáš Kaspřík

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji JUDr. Zuzaně Císařové za cenné rady a připomínky pro vypracování této práce.

V Praze dne 16. prosince 2010

Tomáš Kaspřík

OBSAH:

ÚVOD.....	5
1 Internet	7
1.1 Technické a právní vymezení	7
1.2 Rozvoj fenoménu Web 2.0	8
2 Uživatelé Internetu a porušování autorského práva	10
2.1 Stahování a sdílení chráněných děl.....	10
2.2 Odpovědnost za porušování autorských práv	13
2.3 Odpovědnost za porušování autorského práva v USA	15
2.4 Poskytovatelé internetových služeb	17
3 Odpovědnost poskytovatelů internetových služeb v právu USA	21
3.1 Sekundární odpovědnost.....	21
3.2 Contributory infringement	21
3.3 Vicarious liability.....	24
3.4 Zásada „bezpečného přístavu“	28
3.5 Podněcování k porušování autorského práva.....	29
3.6 Poskytovatelé připojení k Internetu	31
3.7 Poskytovatelé volného prostoru.....	34
4 Odpovědnost poskytovatelů internetových služeb v právu České republiky a Evropské unie	43
4.1 Prameny práva	43
4.2 Historický exkurz.....	44
4.3 Základní principy úpravy	46
4.4 Odpovědnost poskytovatele služby za „prostý přenos informací“	47
4.5 Odpovědnost poskytovatele za dočasné meziukládání informací	49
4.6 Odpovědnost poskytovatele volného prostoru.....	52
4.7 Omezená odpovědnost poskytovatelů služeb na Internetu a autorský zákon	55
ZÁVĚR.....	58
POUŽITÁ LITERATURA	60
SEZNAM JUDIKATURY.....	64
SHRNUTÍ.....	65
SUMMARY	67
KLÍČOVÁ SLOVA	69

ÚVOD

Konec 20., a zejména pak počátek 21. století lze považovat za období opravdového rozmachu Internetu. Internet prostupuje do všech oblastí lidské činnosti a moderní společnost se začíná označovat za společnost informační. S rozvojem této celosvětové sítě přichází rovněž celá řada otázek, týkajících se mimo jiné přizpůsobení právního prostředí novým technologickým možnostem. Právníci na celém světě jsou nuceni řešit v souvislosti s Internetem problematiku ochrany osobních údajů, porušování osobnostních práv, kriminalitu páchanou prostřednictvím Internetu (takzvanou „kyberkriminalitu“) a v neposlední řadě také prudký rozmach porušování autorských práv v digitálním prostředí.

Už v roce 1996 byly na mezinárodní úrovni přijaty takzvané Internetové úmluvy Světové organizace duševního vlastnictví¹ jako reakce na příchod digitálního prostředí. I přesto, že úmluvy zavádí celou řadu novinek týkajících se zejména pravidel užití díla v digitálním prostředí, jako je Internet, problematika odpovědnosti poskytovatelů služeb na Internetu v nich zůstává opomenuta. Výjimkou je pouze článek 8 WCT² podle něhož pouhé provozování zařízení umožňujícího sdělování díla není samo o sobě sdělováním díla veřejnosti.

S rozvojem takzvaného internetového pirátství, umožněného zejména zrychlováním technologie přenosu prostřednictvím sítě a rozšířením nabídky jednotlivých služeb na Internetu, vyvstává nutnost vymezit odpovědnost všech subjektů jakkoli s takovýmto porušováním autorského práva spojených. Zatímco stanovení odpovědnosti jednotlivých koncových uživatelů za jejich „pirátské“ aktivity nečiní ve většině vyspělých právních řádů větší problémy, odpovědnost prostředníků porušování, tedy poskytovatelů rozličných internetových služeb, není ve většině právních systémů zdaleka tak zřejmá.

Úkolem této práce je srovnat úpravu a principy odpovědnosti poskytovatelů služeb na Internetu za porušování autorských práv jejich uživateli ve Spojených státech amerických s co do data vzniku poněkud mladší úpravou stejné problematiky v právu Evropské unie a jeho českou transpozicí. Práce si neklade za cíl komplexní srovnání zmíněných

¹ Smlouva o právu autorském (WCT) a Smlouva o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT).

² Smlouva o právu autorském (WCT).

autorskoprávních úprav. Proto jsou některé další otázky související s hlavním tématem práce zmíněny zejména z důvodu svého velkého rozsahu jen okrajově. Práce se například nezabývá do detailu odpovědností koncových uživatelů Internetu, výjimkami z autorskoprávní ochrany zmíněných států ani všemi nároky plynoucími autorům z titulu porušení jejich práv.

Jádro práce tvoří zejména terminologické vymezení subjektů poskytujících služby na Internetu a úprava jejich (spolu)odpovědnosti či sekundární odpovědnosti, jak z hlediska historického, tak současného. Jelikož množství všech poskytovatelů služeb na Internetu je v dnešní době velice široké, jako typičtí zástupci byli zvoleni poskytovatelé připojení k síti či zprostředkovatelé přenosu po síti a poskytovatelé volného prostoru na Internetu. Těmito dvěma kategoriím subjektů je v práci věnována největší pozornost. Součástí textu je taktéž dnes již poměrně bohatá judikatura reflektující danou úpravu ve Spojených státech a zmíněny jsou taktéž příklady z již méně početné judikatury evropské.

Jelikož je úprava odpovědnosti internetových operátorů v České republice poměrně nová, neexistuje zde téměř žádná relevantní a aktuální literatura. Podobně je tomu také s domácí judikaturou. Při psaní práce jsem proto vycházel zejména ze samotného textu zákona a několika málo článků českých autorů, které novou úpravu reflektují. Naprostá většina pramenů, ze kterých jsem čerpal při studiu evropské úpravy, a prakticky všechny prameny popisující úpravu Spojených států, byla napsána v anglickém jazyce. Jelikož se anglická terminologie (a zejména ta užívaná v systému Common law) od té české v mnohém liší, nelze vždy nalézt českého ekvivalentu, který by plně svému cizojazyčnému protějšku odpovídal. Proto pokud tyto termíny překládám, poskytuji vždy zároveň jejich originálního znění. Při interpretaci sekundárního práva Evropské unie používám vždy primárně oficiálního českého překladu, pokud je překlad dostupný.

1 Internet

1.1 Technické a právní vymezení

Pro vymezení právního postavení Internetu je potřeba alespoň v základech nastínit principy jeho fungování. Internet bývá oprávněně označován jako síť sítí. Z hlediska technického se jedná o decentralizovanou síť v současné době propojující počítače po celém světě. Komunikace probíhá pomocí skupiny protokolů označených TCP/IP³, které přenos dat technicky sjednocují. Celá síť je propojena takzvanými centrálními uzly. Jedná se tedy o celosvětovou komunikační síť bez jednotného řídicího centra, která se nezadržitelně rozrůstá každým dnem o nové a nové uživatele.

Právní vymezení Internetu je narozdíl od toho technického daleko problematičtější. Již Vladimír Smejkal ve své publikaci vyjadřuje poněkud s nadsázkou názor, že Internet jako takový vlastně právně neexistuje⁴. Internet není subjektem práva, nemůže tedy nabývat práv ani se zavazovat. Internet není ani ryze hmotným statkem, tedy věcí, a nelze jej chápat ani jako nehmotný statek, tedy právo či jinou majetkovou hodnotu⁵. Těžko lze také Internet označit za ryze objektivně právní skutečnost. Internet v sobě určitou měrou zahrnuje všechny z výše zmíněných aspektů.

V současné době můžeme říci, že Internet jako celek nemá žádného majitele. Jedná se o propojený systém jednotlivých sítí a serverů s vlastními majiteli a interními pravidly, která podléhají dle pravidel mezinárodního práva různým právním řádům. Z tohoto důvodu nelze Internet považovat ani za součást veřejného vlastnictví. Absence univerzálního majitele Internetu je problémem zejména z hlediska odpovědnosti za jeho obsah. Je třeba zmínit, že i samotné vypátrání vlastníka jednotlivé části sítě (serveru) bývá často velmi problematické.

Z hlediska právního lze tedy Internet chápat jako přenosové médium umožňující využívání určité služby jako je například denní zpravodajství, televize a rozhlas či zasílání

³ Transmission Control Protocol/Internet Protocol (česky primární transportní protokol - TCP/protokol síťové vrstvy - IP).

⁴ SMEJKAL, V. *Internet a §§§*. 2. vydání. Praha: Grada, 2001, s. 17.

⁵ § 118 odst. 1 zákona 40/1964 Sb., občanský zákoník.

pošty poskytované s využitím tohoto média⁶. Toto pojetí Internetu je určitou analogií k jiným přenosovým médiím jako je rozhlas či televize. I zde existuje určitý nosič informace spojující jejího odesílatele s předem neurčeným počtem příjemců.

1.2 Rozvoj fenoménu Web 2.0

Internet je však narozdíl od televizního či rádiového vysílání „médiem dvousměrným“. Zatímco rozhlasoví či televizní posluchači a diváci jsou veskrze pasivními příjemci informací, koncoví uživatelé Internetu se mohou na jeho obsahu mnohými způsoby podílet. Můžeme tedy říci, že každý jednotlivý koncový uživatel Internetu se může stát rovněž spolutvůrcem jeho obsahu. S příchodem fenoménu označovaného jako Web 2.0 se možnosti těchto uživatelů ještě několikanásobně rozšiřují a zjednodušují.

Existuje celá řada definic termínu Web 2.0, přičemž pro účely této práce není dle mého názoru ani tak důležité snažit se přesně daný termín formulovat či se zabývat otázkou, zda jde skutečně o nový fenomén v oblasti Internetu, nebo spíše jen o nový marketingový tah. Z hlediska autorského práva jsou totiž daleko důležitější právní dopady fenoménu ve vztahu k odpovědnosti za živelně vytvářený obsah Internetu.

Dle H. Travise je Web 2.0 „[...]zastřešujícím termínem pro různorodé Internetové služby, které se odlišují od „Web 1.0.“ ,jako jsou například běžné internetové noviny, vyšším stupněm interaktivity a kontroly uživatele.“⁷ Internetové aplikace spadající pod termín Web 2.0 sahají od sociálních sítí jako je například dnes velmi známý *Facebook*, přes různé platformy určené pro veřejnou diskuzi, často označované jako blogy či weblogy, stránky umožňující uložit a zveřejnit uživatelům audio či video záznam (tzv. hostingy), jako jsou *YouTube* nebo *MySpace*, až po takzvané peer-to-peer sítě poslední generace. Zatímco problematika odpovědnosti běžného internetového deníku za obsah vložený některým z jeho reportérů se nijak neliší od situace tištěného média, odpovědnost zřizovatele blogu za příspěvky učiněné jeho jednotlivými přispívateli se může jevit v určitých ohledech jako nejednoznačná. V prvním případě je totiž provozovatel portálu

⁶ SMEJKAL V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 587.

⁷ TRAVIS, H. Opting Out of the Internet in the United States and the European Union: Copyright, Safe Harbors, and International Law. *Notre Dam Law Review*, 2008, vol. 331, s. 336.

zároveň i poskytovatelem jeho obsahu. Ve druhém obsah dotváří jednotliví uživatelé Internetu, kteří obvykle nejsou s provozovatelem pracovněprávně ani jinak propojeni.

Koncept Web 2.0 začal být v relativně krátkém čase využíván také k účelům komerčním. Vznikla zde celá řada společností, jako již zmíněný *Facebook*, *MySpace* nebo *LikeIn*, které se staly předními internetovými stránkami co do počtu návštěvností a s tím i související tržní hodnoty. Jako příklad obrovského úspěchu na poli Web 2.0 operátorů lze zmínit americký *YouTube*. Tato stránka umožňující snadné zveřejnění krátkých videí, takzvaný videohosting, se stala natolik populární, že po pouhých dvou letech od jejího založení za ni byla společnost *Google* ochotna zaplatit astronomických 1.65 miliard amerických dolarů⁸.

Tento příklad naznačuje, že Web 2.0 není pouze konceptem umožňujícím další vývoj Internetu a jeho obsahu jako takového, ale jedná se také o možnou cestu k dosažení značného zisku. Proto zde vyvstává ona vcelku pochopitelná otázka, kdo je a potažmo i kdo má být odpovědný za případné škody způsobené jakkoli právně závadným obsahem Internetu.

⁸Viz. např. MEISEL, J. B. Economic and Legal Issues Facing YouTube and Similar Internet hosting Web Sites. *Journal of Internet Law*, 2009, 12 NO. 8, , s. 2.

2 Uživatelé Internetu a porušování autorského práva

2.1 Stahování a sdílení chráněných děl

Jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách, Internet jako celek nelze považovat za subjekt, který by mohl nést odpovědnost za porušování práv autorských, ale ani práv jiných. Jedná se o informační a komunikační systém skládající se z různých subjektů a objektů právních vztahů. Pokud se tedy chceme zabývat otázkami odpovědnosti, je nutné se zaměřit na subjekty práva, které v prostředí Internetu působí.

Uživatelé Internetu, označovaní také jako koncoví uživatelé, jsou základními subjekty, na něž je v zásadě obsah Internetu primárně zacílen. Z hlediska technického jde o osoby připojující se k Internetu pomocí svých stanic, ať už přes běžnou telefonní linku na základě vytáčeného připojení (anglicky tzv. „Dial Up“) nebo přes novější síťové vysokorychlostní připojení.

U koncových uživatelů Internetu přicházejí do úvahy dvě základní roviny porušení chráněných práv autorů. V prvním případě může k porušení dojít tím, že si uživatel neoprávněně (myšleno bez řádné licence) stáhne určitý soubor z Internetu do svého počítače. Z hlediska práva EU a také slovy českého autorského zákona⁹ (dále jen „autorský zákon“) se zde jedná o neoprávněné užití díla takto staženého, a to ve formě rozmnožení díla. Podle § 13 autorského zákona a v souladu s Článkem 2 Směrnice 2001/29/ES (dále jen „Informační směrnice“)¹⁰ se rozmnožováním rozumí dočasné nebo trvalé vytváření kopií, a to jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě. Autorský zákon navíc výslovně zmiňuje ve svém demonstrativním výčtu forem i formu elektronickou. Zde je ale třeba zdůraznit, že velká část užití díla provedená jejich stažením z volného prostoru Internetu na pevný disk uživatele počítače bude z hlediska českého práva spadat pod takzvaná užití volná (anglicky „free use“) a autor je proto bude nucen strpět. Volným užitím díla je myšleno užití pouze pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož

⁹ Zákon 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Informační směrnice)

účelem není dosažení přímého či nepřímého hospodářského prospěchu¹¹. Tato úprava obsažená v § 30 autorského zákona vychází ze znění Článku 5 Informační směrnice, který umožňuje (nikoli přikazuje) danou výjimku zavést do právního řádů kterékoliv členské země. Přesto i pokud jsou výše zmíněné podmínky volného užití splněny, může k porušení autorského práva dojít. Stává se tak zejména při stahování (a tedy vytváření kopií) softwaru, které není výjimkou volného užití pokryto. Výjimka se rovněž nevztahuje na ochranu databází.

Přístup Spojených Států k porušování autorských práv koncovými uživateli Internetu je v některých ohledech od evropského přístupu odlišný. Právo USA především neobsahuje princip volného užití pro soukromé účely. Proto je jakékoliv stažení díla z Internetu bez řádné licence považováno za porušení autorova exklusivního práva na vytváření kopií díla¹² a po každém jednotlivém koncovém uživateli může být požadována náhrada škody.

Ve druhém případě porušování autorských práv koncovými uživateli půjde o situaci, kdy uživatel sám dílo požívající autorskoprávní ochrany neoprávněně pomocí Internetu zpřístupní ostatním uživatelům. K tomu nejčastěji dochází buďto umístěním díla na některý z hostingových serverů nebo účastí v některé z takzvaných peer-to-peer sítí. Zatímco v prvním případě uživatel umísťuje chráněné dílo na vzdálený počítač (server), u peer-to-peer sítí se stává samotný prostor uživateleova počítače součástí sítě, odkud si pak toto dílo mohou stáhnout ostatní uživatelé. Pro tento druh zpřístupnění díla se také vžil termín „sdílení“ (anglicky „sharing“), protože uživatel svou kopii díla fakticky sdílí s ostatními uživateli sítě a umožňuje jim tímto taktéž její užití.

Z hlediska českého práva autorského a v souladu s právem Evropské unie dochází v případě sdílení díla bez řádné licence jednak k neoprávněnému sdělování díla veřejnosti ve smyslu Článku 4 Informační směrnice a § 18 autorského zákona a dále k protiprávnímu vytvoření kopie díla, která je umístěná na pevném disku vzdáleného serveru či vlastního uživateleova počítače. V tomto případě se již však nelze odvolávat na volné užití díla, jelikož se nejedná o kopii vytvořenou pro osobní užití fyzické osoby,

¹¹ Srov. KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V. *Autorský zákon a související předpisy*. 2. vyd. Praha: Linde, 2005, s. 125 - 9.

¹² Exklusivní práva autora jsou obsažena v Částce 17 Sbírkky zákonů Spojených Států Amerických (dále jen „Copyright Act“), § 106.

nýbrž pro užití díla v zásadě neomezeným počtem dalších uživatelů Internetu, případně členů některé z tzv. peer-to-peer sítí.

Podobná je i koncepce autorského zákona Spojených Států (dále jen „Copyright Act“)¹³. Při stažení díla a jeho následném sdílení v rámci některé z peer-to-peer sítí či umístěním chráněného díla na volně přístupný server dochází jednak k neoprávněnému vytvoření kopie díla (anglicky „right of reproduction in copies“) a dále pak také k neoprávněné distribuci díla skrze síť Internetu (anglicky „right of distribution“)¹⁴.

I přesto, že se jedná o téma výrazně přesahující rozsah této práce, považuji za nezbytné se alespoň velmi stručně zmínit o existenci některých výjimek z autorskoprávní ochrany, a to jak v rámci práva Evropské unie, tak práva Spojených států. Informační směrnice jich stejně tak jako autorský zákon obsahuje celou řadu. Jedná se o výjimky z ochrany před rozmnožováním díla a v některých případech i sdělováním díla veřejnosti, které jsou v české autorskoprávní terminologii nazývané jako (bezplatné) zákonné licence. Tyto licence zahrnují například právo na citaci díla, užití díla nebo jeho části k zpravodajským účelům, vytváření rozmnoženin a půjčování děl v knihovnách, archivech či vzdělávacích zařízeních či vytváření kopií pro potřeby zdravotně postižených¹⁵. Významnou výjimkou z autorskoprávní ochrany je i již zmíněné volné užití díla¹⁶.

Výjimky z porušení autorských práv obsahuje v určité míře i americký Copyright Act. I zde existuje za určitých podmínek možnost vytváření kopií pro potřeby knihoven či archívů či možnost užívání některých děl (vyjma děl audiovizuálních) pro nekomerční vzdělávací účely¹⁷. Významné omezení autorskoprávní ochrany představuje takzvaná doktrína „spravedlivého užití“ („fair use“)¹⁸, a zejména pak její soudní výklad. Tato doktrína výslovně vyjímá z ochrany užití díla za účelem kritiky, komentování, zpravodajské činnosti, výuky, vzdělávání, vědy či výzkumu.

¹³ Copyright Act, § 106.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Viz. autorský zákon, §29 - §39.

¹⁶ Viz s. 10 - 1.

¹⁷ Copyright Act, § 108.

¹⁸ Copyright Act, § 107.

2.2 Odpovědnost za porušování autorských práv

Z hlediska soukromého práva chápeme odpovědnost jako určitý sekundární právní následek za porušení primární právní povinnosti. V našem případě jde o porušení povinností vyplývajících přímo z autorského práva (ať už se jedná o autorský zákon, sekundární právo EU či Copyright Act). Pokud se pohybujeme v rámci právního řádu Spojených Států je dále nutné brát v potaz významný vliv soudcovského dotváření práva. V následujících kapitolách bude zmíněna celá řada precedentů vynesných americkými soudy, které významným způsobem tamější autorské právo ovlivnily a stále ovlivňují.

V důsledku některého z výše zmíněných užití díla požívajícího autorskoprávní ochrany bez souhlasu autora tedy dochází k porušení autorových práv garantovaných mu přímo zákonem. Je tomu tak ovšem pouze v případě, že se nejedná o užití volné, užití spadající pod některou ze zákonných licencí nebo, pokud bychom se pohybovali v jurisdikci Spojených států, ani pod takzvané spravedlivé užití („fair use“).

Přestože si lze v kontinentálně evropském pojetí práva představit ve spojení s Internetem a jeho uživateli také porušení některých osobnostních práv autorů (např. právo na nedotknutelnost díla), ve většině případů půjde zejména o porušování práv majetkových. Teorie i praxe aplikovaná v našem právu dělí odpovědnost za porušení autorského práva na odpovědnost za škodu, odpovědnost za bezdůvodné obohacení a zvláštní autorskoprávní odpovědnost.

Zvláštní autorskoprávní odpovědnost, tak jak je upravena v autorském zákoně, do značné míry vychází z požadavků Směrnice 2004/48/ES (dále jen Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví)¹⁹. Jedná se o odpovědnost objektivní, tudíž není nutno prokazovat zavinění porušitele. Autorský zákon poskytuje autorům v případě porušení či alespoň hrozby porušení jejich práv řadu žalobních nároků, z nichž některé jsou podobné jiným odvětvím práva (zejména občanského), dochází zde však ke konkretizaci právě vzhledem k právu autorskému. Jedná se o nárok na určení autorství díla, nárok na zdržení se ohrožování či zásahu do autorova práva, nárok na poskytnutí informací vedoucích k odstranění protiprávního stavu, nárok na odstranění následků zásahu do autorova práva,

¹⁹ Srov. Článek 9, 10, 11, 16 Směrnice EP a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

nárok na přiměřené zadostiučinění formou omluvy nebo vyjádřeně v penězích a zvláštní nárok zápůřčí vůči poskytovatelům služeb využívaných třetími osobami k porušování nebo ohrožování práva autora²⁰. Posledně zmíněný nárok se spolu s informační povinností dotýká odpovědnosti poskytovatelů služeb na Internetu nejvíce, a proto se ještě otázkou blíže zabývá kapitola 6.7.

Vedle specifických autorskoprávních nároků může autor současně požadovat náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení. Tato možnost je z důvodů posílení právní jistoty jak v autorském zákoně tak i ve Směrnici o dodržování autorských práv výslovně potvrzena²¹. Autorský zákon odkazuje na aplikaci zvláštního právního předpisu, kterým je v kontextu práva České republiky občanský zákoník. Obecná odpovědnost za škodu je v zákoníku upravena v § 420 a jedná se o odpovědnost subjektivní, tedy za zavinění. Zavinění postačí ve formě nedbalosti nevědomé. Tomuto pojetí odpovídá i ustanovení Článku 13 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, který ukládá členským státům zajistit možnost domáhat se u soudu náhrady škody vůči „[...]porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo rozumně vědět měl, že práva porušuje.“²²

Vedle náhrady škody způsobené v důsledku porušení autorského práva přichází v úvahu vydání bezdůvodného obohacení. Nárok z bezdůvodného obohacení bude mít dokonce přednost vždy tehdy, kdy se porušitel práva na úkor autora (nebo jiné oprávněné osoby) obohatil. V případě neoprávněného užití díla je nárok na uhrazení ušlé autorské odměny nárokem z bezdůvodného obohacení, jelikož škůdce se vždy nezaplacením odměny autorovi na autorův úkor (příp. na úkor jiné oprávněné osoby) obohacuje.

Jednočinný souběh bezdůvodného obohacení a náhrady škody je však v určitých případech možný. Může jít o situaci, kdy autor například hodlá uzavřít licenční smlouvu s prvním vydavatelem svého díla, ale ten v důsledku neoprávněného užití díla jeho zveřejněním na Internetu ztratí na uzavření takového kontraktu zájem²³. Autorovi takto vzniká vůči neoprávněnému uživateli díla nárok na náhradu škody ve formě ušlého zisku. Nárok na náhradu tzv. skutečné škody (zmenšení autorova majetku) přichází v úvahu

²⁰ Autorský zákon, § 40, odst. 1 - 3.

²¹ Autorský zákon, §40, odst. 4, Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví Článek 10.

²² Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, Článek 13.

²³ Srov. TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. 1. vyd., Praha: C.H.Beck, 2007, s. 433.

pouze výjimečně. Šlo by například o situaci, kdy neoprávněný uživatel vedle neoprávněného užití ještě navíc poškodí model či prototyp autorského díla²⁴.

Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví umožňuje, aby soudy stanovovaly ve vhodných případech náhradu škody v paušalizované formě²⁵. Výše takové náhrady má v členských státech EU odpovídat alespoň úrovni licenčních či jiných poplatků, které by porušitel práva musel zaplatit, aby oprávnění k příslušnému užití díla získal. Autorský zákon stanovuje paušálně vyšší bezdůvodného obohacení na dvojnásobek licenčních poplatků, které by v době porušení práva byly za užití díla obvyklé, a ušlý zisk právě ve výši těchto poplatků²⁶. Autor se tak může rozhodnout, zda bude uplatňovat náhradu škody v paušalizované výši, či je pro něj výhodnější prokazovat škodu skutečně vzniklou. Tak tomu bude spíše výjimečně, a to v případech, kdy skutečná škoda převyšuje škodu paušálně stanovenou.

2.3 Odpovědnost za porušování autorského práva v USA

Ve Spojených státech upravuje soukromoprávní, ale i trestní, odpovědnost za porušení autorského práva Copyright Act ve své části páté. Podle úvodního § 501 je kdokoliv porušující některá z autorových exkluzivních práv²⁷ porušitelem autorského práva. Zákon výslovně zahrnuje pod pojem kdokoliv rovněž jakýkoliv stát a jeho složky či zaměstnance jednající v rámci jim svěřené pravomoci. Vedle již zmíněného práva na reprodukci díla vytvářením kopií či nahrávek díla a práva na distribuci kopií díla patří do autorových exkluzivních práv také právo na vytváření děl odvozených (anglicky „derivative works“) a právo předvádět a vystavovat dílo na veřejnosti.

Přestože autorskoprávní koncepce ve Spojených státech klade důraz zejména na materiální práva autorů, i v tamějším právu lze nalézt právo autora prohlašovat a nárokovat si autorství či naopak právo zamezit užití jména osoby jako autora díla, které

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Směrnice EP a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, Článek 13, odstavec 1, písmeno b).

²⁶ Autorský zákon, § 40, odst. 4.

²⁷ Viz. Copyright Act, §106.

nevytvořil²⁸. K nemajetkovým právům náleží také právo autora na integritu díla a jeho ochranu před takovými úpravami, které poškozují autorovu čest či reputaci²⁹.

Na rozdíl od našeho autorského zákona, Copyright Act neobsahuje výčet specifických nároků uplatnitelných vůči porušitelům autorských práv. Civilní soudy však mohou vedle klasických odškodňovacích rozhodnutí vydávat také soudní zákazy či příkazy (anglicky „injunction“), a to jak zatímní, tak také konečné povahy³⁰. Tato rozhodnutí mají vždy vést k předcházení či zamezení porušování autorského práva a lze v nich tedy najít určitou podobnost se zápůrčí žalobou podle autorského zákona³¹. Součástí konečného rozsudku může být rovněž příkaz k odstranění nelegálních kopií autorského díla³².

Stěžejní roli mezi ostatními autorskoprávními nároky ovšem hraje ve Spojených státech nárok na náhradu škody a vydání zisku vzniklého porušení práva důsledkem tohoto porušení. Copyright Act přiznává držiteli autorského práva nárok na náhradu škody skutečně vzniklé důsledkem porušení tohoto práva³³. Dále pak přiznává nárok na vydání jakýchkoliv zisků porušitele, které lze přičíst právě porušení autorského práva a nebyly-li zahrnuty do náhrady škody³⁴. Úprava bezdůvodného obohacení je tak obsažena přímo v ustanoveních autorského práva.

I Copyright Act zavádí možnost paušalizované náhrady škody ve formě zákonných sazeb odškodného (anglicky „statutory damages“)³⁵. Tyto sazby se pohybují v nesmírně širokém rozmezí od 200 až do 150 000 amerických dolarů za každé jedno neoprávněně stažené či sdílené dílo. Konkrétní výše závisí na míře zavinění uživatele a uvážení soudu, přičemž může často i zdatelně přesahovat výši škody skutečně vzniklé. Majitelé autorských práv jsou tak osvobozeni od prokazování skutečně vzniklé škody, které bývá obvykle velmi složité, a to zejména v případech, kdy je dílo zpřístupněno neurčitelnému počtu uživatelů. Náhrada škody může být takto uplatněna jen u děl řádně registrovaných v souladu s pravidly příslušného ustanovení³⁶.

²⁸ Copyright Act, § 106A odst. 1

²⁹ Copyright Act, § 106A, odst. 2 a 3.

³⁰ Copyright Act, § 502.

³¹ Viz. autorský zákon, § 40, odst. 1, písm. b).

³² Copyright Act, § 503, odst. 3, písm. b), srov. s autorský zákon, § 40, odst. 1, písm. d).

³³ Copyright Act, § 504, odst. 1 - 2.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Copyright Act, § 504 (c).

³⁶ Tamtéž.

Velice diskutovaným se stal rozsudek ve sporu americké autorskoprávní federace RIAA proti Jammie Thomasové. Tato americká občanka odmítla nabídku asociace k zaplacení pokuty v mimosoudním řízení a soud ji posléze vyměřil paušální odškodnění v astronomické výši 1,9 miliónů amerických dolarů. Thomasové bylo v řízení prokázáno, že v rámci peer-to-peer systému *Kazaa* stáhla do svého počítače nelegálně 24 skladeb. V obnoveném řízení byla Thomasové částka snížena zhruba na jeden milion českých korun. Na uvedeném příkladu lze ovšem vidět, že se americké soudy nezděraňují použít tvrdých opatření, i pokud se jedná o zdánlivě banální stažení několika písní koncovým uživatelem.

2.4 Poskytovatelé internetových služeb

Vedle samotných koncových uživatelů hrají v prostředí Internetu a ve vztahu k ochraně autorských práv významnou roli i další subjekty, které lze v souhrnu nazvat jako poskytovatelé internetových služeb. V terminologii používané v sekundárním právu Evropské unie jsou označováni za poskytovatele služeb informační společnosti („information society service providers“)³⁷, v literatuře se lze setkat s termínem internetoví operátoři a americká právní terminologie často užívá pojem, který by se dal přeložit jako poskytovatelé online³⁸ služeb („online service providers“)³⁹. Za zmínku stojí také často používaný anglický termín „Internet service provider“ („ISP“), který může v užším pojetí označovat pouze poskytovatele připojení k Internetu⁴⁰, lze se však setkat i s pojetím širším, zahrnujícím také poskytovatele dalších služeb, jako je třeba email či hosting⁴¹.

Službou informační společnosti je podle evropské Směrnice INFOSOC⁴² každá služba, která je poskytována zpravidla za úplat, na dálku, elektronicky a na individuální žádost

³⁷ Termín zaveden směrnicí „INFOSOC“ (Směrnice 98/34/EC ve znění po změnách Směrnicí 98/48/EC) a používaný také Směrnicí EP a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

³⁸ V přímém propojení přes komunikační síť, z anglického spojení on line.

³⁹ Viz. Copyright Act, § 101 nebo § 512.

⁴⁰ Srov. definici ISP internetového slovníku *YourDictionary.com* Dostupný z URL: <http://www.yourdictionary.com/isp> nebo *BusinessDictionary.com* Dostupný z URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/internet-service-provider-ISP.html>

⁴¹ DOČEKAL, D. *Postavte si web : Rada č. 5 – Naučte se některé důležité termíny*. Dostupné z URL: http://investice.ihned.cz/201-10036830-12383210-off-i00000_detail-61

⁴² Směrnice 98/34/EC ve znění po změnách Směrnicí 98/48/EC.

příjemce služby. Toto pojetí je velmi široké a lze pod něj zařadit celou škálu služeb počínajících samotným poskytováním připojení k Internetu, přes poskytování volného prostoru na Internetu, až po služby internetových vyhledávačů a mnohé další služby. Pátá příloha směrnice IFOSOC obsahuje pro zpřesnění výčet služeb, které nejsou považovány za služby informační společnosti. Důvodem je vždy, že daná služba nespĺňuje některou z charakteristik uvedených výše, to znamená buď není poskytována na dálku (např. elektronické hry přístupné ve video hernách za fyzické přítomnosti zákazníka), nebo není poskytována elektronickými prostředky (např. klasický automat na jízdenky), a nebo není poskytována na individuální žádost (např. rádiové či televizní vysílání).

Copyright Act definuje poskytovatele služby (anglicky „service provider“), kterou je v daném kontextu myšlena služba poskytována, „online“, jednak jako „subjekt nabízející přenos, přesměrování či poskytnutí připojení v rámci digitální komunikace po síti mezi body určenými uživatelem, materiálu určeného uživatelem, bez úprav do obsahu materiálu, který byl odeslán či přijat“⁴³, a v případě dalších služeb taktéž obecně jako „poskytovatele služeb na síti, přístupu k síti nebo provozovatele zařízení s tím souvisejících.“⁴⁴

Z výše uvedeného vyplývá vzájemná shoda obou definic v základních rysech. Jedná se tedy o služby poskytované elektronickou formou, na dálku a na základě individuální žádosti uživatele služby (anglicky „on demand“). Elektronická forma umožňuje příjemci individuální volbu času a místa přijetí služby, čímž se tyto služby liší například od služeb klasického rádiového či televizního vysílání. Služba je vždy poskytována jednotlivým koncovým uživatelům na základě jejich individuálních požadavků.

Bez jednotlivých služeb poskytovaných v rámci Internetu si dnes nedokážeme tuto celosvětovou síť ani představit. Je zcela zřejmé, že pokud by nedocházelo k jejich neustálému vývoji, Internet by nikdy nemohl dosáhnout tak široké škály různých funkcí a užití, jakou v současnosti má. Internet již není pouze prostředkem komunikace, ale také obrovským zdrojem informací, médiem pro sdělování názorů, vyjadřování myšlenek, prostorem pro obchodování, nástrojem zábavy a mnohým dalším.

⁴³ Copyright Act, § 512, odst. (k), pododst. (1) A.

⁴⁴ Copyright Act, §512, odst. (k), pododst. (1) B.

Od doby osmdesátých let 20. století, kdy ve Spojených státech vznikali první alternativní komerční poskytovatelé internetového připojení, uplynulo mnoho času a v současnosti už se nikdo nepozastavuje nad skutečností, že většina zaběhlých subjektů poskytujících služby v prostředí Internetu má komerční charakter a jejich cílem je vedle neustálého rozvíjení služeb zejména přímé (formou zpoplatnění služby) či nepřímé (zejména prostřednictvím umístění reklamy) dosahování zisku.

Jelikož se jedná o subjekty s komerčním zaměřením a často značným kapitálem, nelze se divit, že zde viditelně vzrůstá snaha některých držitelů autorských práv podrobit i tyto osoby určité formě (spolu)odpovědnosti, pokud jde o masivní porušování autorských práv na Internetu. Zatímco totiž poskytovatelé služeb s přibývajícími uživateli a možnostmi Internetu navyšují své zisky, vlastníci autorských práv naopak přicházejí vinou nelegálního sdílení a stahování děl o astronomické částky.

V této situaci vedou autory k boji proti poskytovatelům služeb obvykle dva zcela praktické důvody. Tím prvním je často velmi komplikovaná možnost vypátrat koncového uživatele porušujícího autorská práva. Dle práva Spojených států i českého autorského zákona je sice poskytovatel služby povinen vydat informace o svých zákaznících v případě podezření z porušení autorského práva⁴⁵, avšak tento přístup není ani v rámci Evropské unie sjednocen⁴⁶. Na druhou stranu, i pokud by poskytovatel služby s držiteli autorských práv spolupracoval, může být v určitých situacích identifikace skutečného porušitele autorského práva velmi ztížena. Uživatelé totiž často používají různá technická řešení komplikující jejich identifikaci⁴⁷ a i pokud dojde k identifikaci koncové stanice, není vždy zcela jasné, která konkrétní osoba se jejím prostřednictvím porušení práva dopustila (např. u volně přístupného domácího počítače či počítačů v internetových kavárnách). Druhým důvodem pro podání žaloby proti poskytovateli služeb je jeho

⁴⁵ Srov. Copyright Act, § 512, odst. (h) a AZ, § 40, odst. 1, písm. c), bod 3.

⁴⁶ V rámci komunitárního práva je zakotvena možnost nařídit poskytnutí informace v Článku 8 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví. Otázka, zda je členský stát povinen zavést i v rámci civilního řízení opatření příkazující poskytovateli služeb odkrýt data identifikující koncového uživatele porušujícího autorské právo nebo zda naopak takové poskytnutí informace odporuje právu na ochranu soukromí uživatele byla řešena ESD v případě *Promusicae* (Evropský soudní dvůr, C-275/06, *Promusicae vs. Telefónica*, 29 leden 2008, Official Journal C 64, 08.03.2008). Soud rozhodl, že z práva evropských společenství nelze takovou povinnost dovodit a proto prakticky přenechal možnost příkazat identifikaci koncového uživatele na legislativě jednotlivých členských států.

⁴⁷ Koncoví uživatelé mohou užít technologie skrývající jejich IP adresu či operovat prostřednictvím tzv. proxy serverů.

samozřejmě daleko vyšší platební potenciál ve srovnání s koncovým uživatelem, a s tím i fakticky vyšší dobytnost případné náhrady škody.

3 Odpovědnost poskytovatelů internetových služeb v právu USA

3.1 Sekundární odpovědnost

Za sekundární odpovědností označuje ve Spojených státech právní teorie odpovědnost třetí osoby za primární porušení práva jiným subjektem. Jedná se tak vždy o situaci, kdy samotné jednání subjektu nepostačuje k primárnímu porušení práva, ačkoliv v takovém porušení hraje subjekt určitým způsobem významnou roli. Sekundární odpovědnost je vždy vázána na primární porušení práva, bez něhož by sama nemohla vzniknout. Její současné pojetí vychází ze dvou obecných soukromoprávních principů a jednoho principu vzniklého poměrně nedávno až v souvislosti s porušováním autorského práva. Mezi prvně zmíněné patří spoluodpovědnost (anglicky „contributory infringement“) a nepřímá odpovědnost (anglicky „vicarious liability“), co do data vzniku posledním je princip podněcování k porušování práva (anglicky „inducement liability“).

Jelikož se jedná o přístup, který nemá v českém, ale obecně ani evropském kontinentálním právu žádného přímého ekvivalentu, je poněkud obtížné zvolit pro jednotlivé výše zmíněné principy přesného překladu. Zvolil jsem proto překlad, který se jeví z jazykového a faktického hlediska jako nejvhodnější, ačkoliv může být v některých ohledech poněkud zavádějícím.

Teprve až v nedávné době začala hrát sekundární odpovědnost významnější roli také v právu autorském. Prvním impulsem se stal rozmach techniky umožňující jednoduché vytváření pirátských kopií děl. Autoři již nechtěli uplatňovat své nároky pouze vůči jednotlivým „pirátům“, ale také vůči těm, kteří jim jejich činnost umožňují či usnadňují. Druhým, a co do škod podstatně závažnějším, impulsem se stal zrod peer-to-peer sítí a v důsledku stále se lepšícího připojení i nelegální distribuce děl prostřednictvím Internetu obecně (zejména pomocí veřejně přístupných hudebních hostingů nebo videohostingů).

3.2 Contributory infringement

Termín contributory infringement, česky „spoluzavinění“ či „spoluodpovědnost“, připomíná v základních rysech formy součinnosti, tak jak je známe z českého trestního

práva⁴⁸. Sekundární rušitel svým jednáním přispívá („contribute“) k primárnímu porušení práva, ačkoliv je sám přímo nezpůsobuje.

Doktrína „spoluodpovědnosti“ není a ani nikdy přímo nebyla vyjádřena v žádném předpisu upravujícím autorské právo Spojených států. Jedná se proto o princip převzatý z rozhodovací praxe amerických soudů v civilních sporech, který byl později také v některých oblastech práva, jako je například právo patentové, uzákoněn⁴⁹. Jelikož je však systém anglosaského práva založen z velké části právě na zásadách tvořených soudními precedenty, i v právu autorském nachází aplikace „spoluodpovědnosti“ své uplatnění.

Dle judikatury soud shledá jako osobu spoluodpovědnou toho, kdo s vědomím, že určité jednání jiné osoby porušuje právo k takovému jednání, podněcuje, podporuje jej nebo k takovému jednání materiálně přispívá⁵⁰. Ke splnění podmínek spoluodpovědnosti je tedy zapotřebí určitého nápomocného jednání, které podněcuje, zapřičiňuje nebo materiálně přispívá k porušení práva. Takové jednání může typicky spočívat v poskytnutí předmětu či náčiní určeného k porušení práva. Jako příklad lze uvést situaci, kdy jeden subjekt poskytne jinému nahrávací zařízení k vytvoření ilegální kopie chráněného díla.

Jelikož se v našem případě „spoluodpovědnosti“ nejedná o odpovědnost objektivní (na rozdíl od autorskopravní odpovědnosti primární), třetí osoba musí o činnosti zakládající primární porušení autorského práva vždy vědět. Na druhou stranu, i v případech, kdy se takovouto vědomost nepodaří prokázat přímo, ale okolnosti měly třetí stranu na nelegální činnost upozornit, může soud vědomost třetí osoby dovodit i nepřímou (jedná se pak o tzv. nepřímou vědomost, anglicky „constructive knowledge“). Tak tomu bylo i v případě rozhodnutí soudu ve věci *RCA Records, Inc v. All-Fast Systems*, kdy byl výrobce zařízení schopného vytvářet kopie magnetofonových pásků ve vysoké rychlosti shledán odpovědným za usnadnění porušení autorského práva právě na základě toho, že o primárním porušování věděl nepřímou⁵¹. Konstrukce nepřímé vědomosti se ve svých základních rysech blíží pojetí nevědomé nedbalosti dle českého trestního zákoníku, kdy je

⁴⁸ Srov. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 24.

⁴⁹ Srov. Částka 35 Sbírký zákonů Spojených států, § 271.

⁵⁰ Podmínky definovány soudem v rozhodnutí ve věci *Gershwin Publishing Corp. v. Columbia Artists Management, Inc.*, 443 F.2d 1159, 1162 (2d Cir. 1971).

⁵¹ Rozhodnutí ve věci *RCA Records, Inc v. All-Fast Systems, Inc*, 594 F.Supp 335 (S.D.N.Y. 1984).

pachatel odpovědný za nedbalostní trestný čin, pokud o porušení či ohrožení práva vědět měl a mohl⁵².

Pokud bychom vycházeli z předpokladu, že je možné zásadu nepřímé vědomosti o porušení autorského práva aplikovat na všechny výrobce podobných zařízení, mohlo by to rovněž znamenat, že internetoví poskytovatelé služeb v USA čelí hrozbě obdobné. Důležitou roli v posuzování odpovědnosti třetích osob však ještě hraje i samotná povaha prodávaného zboží. Rozhodující skutečností je, zda lze zboží z podstatné části užít k legálnímu účelu, či zda jde naopak o výrobek převážně umožňující či usnadňující porušování autorského práva.

Tato otázka byla projednávána Nejvyšším soudem Spojených států ve věci žalobce *Universal City Studios* proti společnosti *Sony*⁵³, vyrábějící pod názvem Betamax jeden z prvních videorekordérů⁵⁴. Žalobce se domáhal spoluodpovědnosti výrobce nahrávacího zařízení za porušení autorských práv, jelikož rekordér mohl být a téměř s jistotou i byl používán k vytváření kopií chráněných televizních pořadů, jejichž autorská práva žalobce vlastnil. Soud poněkud překvapivě rozhodl, že v daném případě není nutné odhalovat všechny potenciální užití Betamaxu, ani stanovovat, zda jsou tato užití schopná porušení autorského práva. Rozhodující byla pro soud možnost využívat Betamax k odložení sledování pořadu, takzvanému time-shiftingu, kdy si majitel díky zařízení může vybrat čas, ve kterém bude televizní pořad sledovat. Tím byla Betamaxu přisouzena možnost podstatného legálního užití, aniž by se jakkoliv zjišťovalo, na kolik je k takovému účelu skutečně využíván.

Teorie není jednotná v názoru, zda lze služby internetových operátorů analogicky přirovnávat k produktu srovnatelnému například s výše zmíněným Betamaxem. Pravdou však je, že internetoví poskytovatelé služeb mají potenciálně větší šanci mít kontrolu nad činnostmi svých zákazníků, než je tomu například u prodejců nahrávacích zařízení. U poskytovatelů služeb bude možné prakticky vždy prohlásit, že o porušování práv věděli alespoň nepřímo (existence nelegální distribuce chráněných dat skrze Internet je dnes obecně známým faktem). Jejich hlavní obranou zde pak může být tvrzení, že jimi

⁵²Zákon 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 16, odst. 1, písm. b).

⁵³ Viz rozhodnutí ve věci *Sony Corp of America v. Universal city Studios, Inc.*, 464 U.S. 417 (1984).

⁵⁴ Zařízení umožňující nahrávání video záznamu na magnetický nosič.

poskytované služby lze využívat zejména k účelům legálním. Jak již však americké soudy v minulosti stanovily, ne vždy musí být poskytovatel služby ve svém tvrzení úspěšný⁵⁵.

3.3 *Vicarious liability*

Termín *vicarious liability*, v češtině nepřímá odpovědnost, je druhým případem sekundární odpovědnosti v právu Spojených států. Stejně tak jako spoluodpovědnost („contributory infringement“), ani tato doktrína není zvláště upravena v americkém Copyright Act a ve sporech o porušení autorského práva bývá dovozována soudní aplikací. Zatímco u spoluodpovědnosti je rozhodná příčinná souvislost mezi primární a sekundární odpovědností a dále pak vědomost sekundárního škůdce o primárním porušení, u nepřímé odpovědnosti hraje nejdůležitější roli faktický vztah mezi primárním a sekundárním subjektem porušujícím právo.

Při snaze aplikovat nepřímou odpovědnost je potřeba prokázat možnost třetí osoby kontrolovat či řídit činnost primárního porušitele práva a zároveň její přímý finanční prospěch z takového porušení. Tyto dva aspekty formují základní hranice nepřímé odpovědnosti. Na rozdíl od spoluodpovědnosti zde není potřeba, aby byl nepřímo odpovědný subjekt obeznámen s primárním porušením práva.

Koncept nepřímé odpovědnosti se původně vyvinul z rozhodnutí soudů ve věcech pronajímatelů obchodních prostor a jejich nájemců. Soudy zde dospěly k závěru, že pronajímatel není nepřímo odpovědný za nezákonnou činnost nájemce v případě, že o ní nevěděl a tím, že postoupil právo užívat prostory nájemci, nad nimi dále ztratil veškerou kontrolu⁵⁶. Naopak v případech provozovatelů prostor určených k tanečním akcím (tzv. „dance hall cases“) byl provozovatel shledán odpovědným za neoprávněnou reprodukci hudby v případě, že mohl nad svými prostorami vykonávat dozor a navíc přímo těžil z prodeje vstupného⁵⁷.

⁵⁵ Viz například rozhodnutí *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.* 54 U.S.P.Q.2d (N.D.Cal.2000) nebo *MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd.*, 545 U.S.913 (2005).

⁵⁶ Viz rozhodnutí ve věci *Deutsch v. Arnold*, 98 F.2d 686 (2nd Cir. 1938) nebo *Fromont v. Aeolian Co.*, 254 F. 592 (S.D.N.Y.1918).

⁵⁷ Viz rozhodnutí ve věci *Buck v. Jewell-LaSalle Realty Co.*, 283 U.S. 191, 51 S.Ct.410 (1931) nebo *Dreamline Ball Room v. Sharpio, Bernstein & Co.*, 36 F.2d 354 (7th Cir. 1929).

Novější soudní rozhodnutí se zabývají otázkami nepřímé odpovědnosti pronajímatelů obchodních stánků za nelegální činnost svých nájemců na výstavách a trzích. K porušování autorských práv na těchto akcích docházelo obvykle buď neoprávněnou reprodukcí hudby, nebo přímo prodejem nelegálních kopií chráněných děl. Ve všech případech žalovali držitelé autorských práv za jejich nepřímé porušení organizátory akce, tedy pronajímatele stánků. Zejména v těchto rozhodnutích je vidět odlišný přístup amerických soudů oproti kontinentální jurisdikci, neznající koncept sekundární odpovědnosti. Těžko si lze představit, že by například český soud shledal organizátora trhů jakkoli odpovědným za porušování autorských práv, způsobené prodejem plagiátů jednotlivými stánkaři.

V případě označovaném jako *Fonovisia I*⁵⁸ soud posuzoval, zda má organizátor trhů pravomoc kontrolovat a ovlivňovat primární porušitele práva *a priori* během jejich obchodní činnosti či zda má pouze následnou kontrolní pravomoc, a tedy možnosti ukončit primární porušování pouze tím, že nebude s tímto subjektem znovu uzavřena nájemní smlouva. Soud se přiklonil k názoru, že zde odpovídá vztah nájemce a pronajímatele druhému z případů, a proto neshledal u žalovaného nepřímou odpovědnost.

Ve stejnou dobu byl jiným soudem vysloven podobný názor v případě *Artists Music*⁵⁹. K porušování autorského práva zde docházelo neoprávněnou reprodukcí hudby, kterou používali v rámci své propagace někteří vystavovatelé. Soud opět připodobnil vztah organizátora obchodní výstavy a jednotlivých vystavovatelů ke vztahu běžného pronajímatele a jeho nájemce. Dle rozhodnutí měl organizátor výstavy pouze omezenou možnost dohlížet na chování jednotlivých vystavovatelů. Přestože žalobce namítal, že vystavovatel možnost provádět nad vystavovatelem kontrolu fakticky měl, soud prohlásil provádění takové kontroly za obtížné a nepraktické, jelikož by to znamenalo pro pronajímatele nutnost najmout si pro tento účel další speciální síly. Tito vyšetřovatelé by navíc museli být proškoleni tak, aby vůbec rozeznali, o kterou skladbu se jedná, zda k ní má vystavovatel příslušnou licenci a jestli se případně nejedná o spravedlivé užití („fair use“).

⁵⁸ Jedná se o rozhodnutí soudu v prvním stupni ve věci *Fonovisia, Inc. v Cherry Auction Inc.*, které však bylo později odvolacím soudem zrušeno. Rozhodnutí odvolacího soudu autor označuje jako *Fonovisia II*.

⁵⁹ *Artists Music, Inc. v. Reed Publ'g, Inc.*, 31 U.S.P.Q. 2d 1623 (S.D.N.Y. 1994).

Naproti tomu v případě *Nevada*⁶⁰, který je po faktické stránce srovnatelný s případem předchozím, soud neposuzoval možnost dohledu z hlediska jeho náročnosti či praktičnosti. Organizátor zprvu připustil existenci jeho pracovníků procházejících uličkami mezi výstavními stánky a tato skutečnost později svědčila zásadně v jeho neprospěch. Žalovaný namítal, že jeho pracovníci procházejí tržištěm, aby kontrolovali dodržování obecných pravidel trhů, jako je například zákaz blokování průchodu uličkami, a nikoli aby dohlíželi nad dodržováním všech zákonů včetně autorského práva. Soud však již samotnou skutečnost, že pronajímatel zaměstnával pracovníky procházející uličkami tržiště, považoval k prokázání existence kontroly nad stánkaři za dostatečnou. Navíc skutečnost, že organizátor vydal závazná pravidla a omezení konání trhů, ho dle soudu opravňovala proti stánkaři v případě porušení zakročit, a tak i porušování autorských práv předejít. Pokud tedy budeme vycházet z tohoto názoru soudu, jeví se pro organizátory trhů a jiných akcí jako nejlepší řešení smluvně zakotvit objektivní odpovědnost každého stánkaře společně s povinností nahradit případnou škodu vzniklou organizátorovi z titulu nepřímé odpovědnosti. Problematická je však dle mého názoru jednak samotná možnost organizátora každé porušení autorského práva včas odhalit (a tím se vyhnout případné žalobě) a dále pak schopnost drobného stánkaře (např. v případě takzvaných „bleších trhů“) škodu v podobě sumy vysouzené na organizátorovi trhu v přijatelné lhůtě nahradit⁶¹.

Konečně, druhým aspektem podmiňujícím nepřímou odpovědnost je existence přímého prospěchu třetí osoby závisícího na primárním porušení práva. Jelikož i subjekt sekundární odpovědnosti vykonává svou činnost za účelem zisku, rozhodující úlohu zde hraje právě přímá vázanost výnosu vzhledem k primárnímu porušení. Ve výše zmíněných případech *Fonovisia I* a *Artistic Music* soud takovou vázanost neshledal, argumentující tím, že výnos provozovatelů akcí nebyl přímo procentuálně závislý na obratu jednotlivých prodejců. Argument žalobců, že právě činnosti spočívající v porušování autorských práv přilákaly na akce větší počet návštěvníků, a tím i zvýšily výnosy provozovatele za prodej vstupenek, označil soud jako neprokázaný.

⁶⁰ *Polygram Intern. Pub., Inc. v. Nevada/TIG, Inc.*, 855 F. Supp. 1314 (D. Mass. 1984).

⁶¹ Náhrada škody může v případě komerčního provozovatele trhů v důsledku uplatnění zákonných sazeb odškodného (viz. kapitola 2.3) a posouzení jeho zisků z provozování trhů vyšplhat do závratné výše.

Naproti tomu odvolací soud v případě *Fonovisia II*⁶² považoval předešlý výklad slov „přímý prospěch“ za příliš úzký. Proto soud nakonec přijal interpretaci, která považuje za přímý finanční prospěch jakýkoliv očekávaný výnos z celkové činnosti, ať už přímo či nepřímo pramenící z porušení práva samotného. Tím se tedy v podstatě stírá požadavek přímé provázanosti výnosu s primárním porušením práva. Výnos provozovatele byl soudem považován za nepřímý výsledek činnosti porušující právo a prodej pirátských kopií děl jednotlivými stánkaři soud dokonce označil jako „lákadlo“ pro nové návštěvníky trhů.

Ve vztahu organizátora akce a nájemce stánku je možno vidět mnoho paralel ke vztahům mezi poskytovateli internetového připojení nebo hostingu a jejich uživateli. Zatímco organizátoři trhů pronajímají stánky, internetoví operátoři poskytují připojení či pronajímají prostor pro uložení dat. Ani jednomu ze zmíněných subjektů nejsou obecně známy detaily činnosti jejich zákazníků a ani jeden z internetových operátorů se obecně nezaměřuje na kontrolu veškeré činnosti svých zákazníků.

I Internetoví operátoři však musí do jisté míry provádět kontrolu svých systémů, a to zejména z hlediska jejich poruchovosti a plynulého provozu. V této technické kontrole bychom mohli najít určitou podobnost ke kontrole nerušeného průběhu trhu zaměstnanci procházejícími v uličkách mezi stánky. Požadavek kontroly ve smyslu kontroly nad primárním porušováním práva koncovými uživateli Internetu by tedy mohl být v očích soudu naplněn i zde.

Jak již zde bylo mnohokrát zmíněno, většina služeb na Internetu je dnes poskytována na komerční bázi. Poskytovatelé připojení vybírají poplatky od svých uživatelů, hostingy těží z reklamy umístěné na svých stránkách nebo z poplatků za umístění dat či poskytnutí určitého nadstandardního servisu oproti neplatícím uživatelům (např. vyšší rychlosti při stahování dat). Pokud bychom použili argumentaci soudu z případu *Fonovisia II*, k prokázání přímého prospěchu by bylo zapotřebí, aby porušování autorských práv bylo opravdovým „lákadlem“ pro nové zákazníky. Zde by mohli poskytovatelé připojení argumentovat tím, že existuje celá řada legitimních užití sítě, které celkově nad těmi nelegitimními převažují. Naopak u mnohých poskytovatelů volného prostoru na Internetu

⁶² Viz rozhodnutí ve věci *Fonovisia, Inc. v. Cherry Auction, Inc.*, 76 F.3d 259 (9th Cir.1996).

by nemusela být tato argumentace úspěšná. Problém by u nich mohl nastat v případě, pokud by se ukázalo, že autorskoprávně chráněný obsah nelegálně umístěný na jejich serverech tvoří značnou část celkového obsahu serveru, a dále pak, že tento obsah podstatným způsobem zvyšuje počet návštěvníků jejich stránek. Právě návštěvnost stránek totiž hraje například stěžejní úlohu pro stanovování cen za umístění reklamy na Internetu.

3.4 Zásada „bezpečného přístavu“

Před přijetím novely amerického autorského práva známé pod názvem Digital Millennium Copyright Act (DMCA) byla v případě posuzování sekundární odpovědnosti subjektů poskytujících online služby v USA rozhodujícím kritériem pravidla obecných civilněprávních zásad spoluodpovědnosti a nepřímé odpovědnosti. Druhá část DMCA však přinesla do amerického Copyright Act paragraf 512, který za splnění určitých podmínek vylučuje povinnost náhrady škody či možnost vydat jiný soudní příkaz nebo zákaz (vyjma některých příkazů zmíněných v následujících kapitolách) vůči některým poskytovatelům služeb na Internetu. Pro takové zákonné omezení odpovědnosti se vžil pojem „bezpečný přístav“. Aplikace spoluodpovědnosti a nepřímé odpovědnosti na poskytovatele služeb na Internetu se tak stává ve světle nové úpravy v mnohých ohledech srozumitelnější a limitovaná přímo zákonem, což vede bezesporu k posílení právní jistoty těchto subjektů.

Omezená odpovědnost se vztahuje na poskytovatele internetového připojení za podmínek, že jedná v procesu přenosu informace jako pouhý zprostředkovatel („mere conduit“), který do obsahu informace sám nijak nezasahuje ani její přenos nezinicializoval. Vyloučena je také odpovědnost poskytovatele služby za dočasné uložení obsahu (takzvaný „system caching“). Jedná se o proces, který probíhá automaticky a obvykle za účelem urychlení přístupu k obsahu dalšími uživateli sítě. V „bezpečném přístavu“ se ocitá také poskytovatel volného prostoru, v němž se nachází materiál porušující autorská práva, a to za podmínky, že si není této skutečnosti vědom a nebo takový materiál odstraní či k němu znemožní přístup bez prodlení po té, co se o něm dozvěděl. Další podmínky odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru a připojení k Internetu budou rozvedeny v následujících kapitolách.

DMCA vylučuje také odpovědnost subjektu, pokud odkazuje uživatele na internetové stránky, které obsahují nelegální materiál. Do této výjimky spadají vedle poskytovatelů hyperlinku⁶³ také například velmi oblíbené internetové vyhledávače. Opět však pouze za podmínky, že poskytovatel odkazu o závadnosti za ním se skrývajících materiálu neví a v momentě, kdy se o porušování autorského práva dozví, tento odkaz neprodleně odstraní nebo k závadnému obsahu znemožní přístup.⁶⁴

Konečně poslední výjimka se co do subjektů jí podléhajících poněkud odlišuje od těch předešlých. Vztahuje se na odpovědnost neziskových institucí poskytujících vyšší vzdělání za porušování autorského práva jednotlivými členy a lektory školy. Taková osoba je považována za osobu odlišnou od neziskové instituce či její vědomost o porušování autorského práva není instituci přičítána, pokud nelegální činnost lektora nezahrnovala poskytování povinných či doporučených výukových materiálů, škola nebyla v posledních třech letech více než dvakrát na porušování autorského práva svým členem upozorněna a členům školy byly poskytnuty materiály popisující a propagující pravidla dodržování autorského práva.

3.5 Podněcování k porušování autorského práva

Třetí doktrína zakládající sekundární odpovědnost poskytovatelů služeb na Internetu je zajímavá hned ze dvou důvodů. Prvním z nich je skutečnost, že byla vytvořena Nejvyšším soudem Spojených Států až po přijetí DMCA a druhým, že nebere v potaz princip podstatného zákonného užití (tzv. „*Betamax*“ princip) zakotvený dřívějším rozhodnutím, týkajícím se společnosti Sony⁶⁵. Místo tohoto principu soud vytváří a aplikuje doktrínu zcela novou. Jedná se o založení odpovědnosti poskytovatele služby na základě podněcování koncových uživatelů k porušování autorského práva, anglicky tzv. „*inducement liability*“.

I přesto, že byl DMCA přijat zejména z důvodu přizpůsobení amerického autorského práva novým podmínkám, které s sebou Internet přinesl, často se lze setkat s názorem, že

⁶³ Hyperlink je odkaz, reference nebo navigační element v dokumentu odkazující na jinou část tohoto nebo nového dokumentu, který může být na jiné internetové stránce.

⁶⁴ Copyright Act, § 512, odst. (d).

⁶⁵ *Sony Corp of America v. Universal city Studios, Inc.*, 464 U.S. 417 (1984)

už v okamžiku jeho vydání byl oproti technologickému vývoji opožděn a je potřeba jej z větší či menší části revidovat⁶⁶. Například masivní rozvoj technologie umožňující sdílení audiovizuálních souborů prostřednictvím Internetu proběhl převážně až po přijetí této novely autorského práva. Common law, do něhož spadá i právo USA, však může být v některých aspektech pružnější (ale také obtížněji předvídatelné) oproti kontinentálně evropskému systému práva založenému striktně na psaném zákonu jako pramenu práva. Proto může dojít k situaci, kdy obvykle některý z federálních soudů Spojených států dotvoří právo takovým způsobem, aby odpovídalo reálné situaci a době, v níž má být rozsudek vynesen. V tomto duchu ostatně vznikly i oba již výše zmíněné principy sekundární odpovědnosti, spoluodpovědnost a odpovědnost nepřímá.

V případě třetí doktríny zakládající sekundární odpovědnost z důvodu podněcování k porušení autorského práva však nejde o přizpůsobení, natož o překonání psaného práva obsaženého v DMCA. Jedná se spíše o vytvoření zcela nového principu stojícího tak jako dva předešlé principy vedle ustanovení DMCA.

Zatím poslední z principů sekundární odpovědnosti, odpovědnost za podněcování k porušení autorského práva, byl vytvořen na základě žaloby podané několika držiteli autorských práv proti společnosti *Grokster* provozující peer - to - peer software pro sdílení dat na Internetu⁶⁷. Tento případ jen potvrzuje již započatý trend, podle kterého se pozornost držitelů autorských práv soustřeďuje právě na tvůrce peer -to - peer systémů, které představují pro hudební i filmový průmysl obrovský problém. Zatímco soudy nižších stupňů *Grokster* odpovědnosti zprostily s argumentem, že na jeho činnost nelze aplikovat žádný z již existujících principů sekundární odpovědnosti⁶⁸, nejvyšší soud zaujal stanovisko rozdílné.

Soud svým překvapivě jednomyslným rozhodnutím stanovuje, že podněcování k porušování autorského práva se žalovaný dopouští pokud „distribuuje zařízení s cílem propagovat jeho užití k porušování autorských práv, což se projevuje jeho výslovným vyjádřením nebo jinými souhlasnými kroky učiněnými směrem k podpoře porušení

⁶⁶ Srov. např. BEATY, TIFFANY, N., Navigating the Safe Harbour Rule: The Need for a DMCA Compass. *13 Marquette Intellectual Property Law Review*. 2009, s. 216 an.

⁶⁷ *MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd.*, 545 U.S.913 (2005).

⁶⁸ Viz. *MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd.*, 259 F. Supp. 2d 1029 (C.D. Cal. 2003); 380 F.3d 1154 (9th Cir. 2004)

práva⁶⁹. Jako neomylné důkazy o nezákonném úmyslu žalovaného označuje soud skutečnost, že žalovaný zacílil svou činnost na uspokojení poptávky po dílech porušujících autorské právo; nevyvinul žádný mechanismus omezující užití svého produktu k takovému porušení a samotná obchodní strategie žalovaného již s porušováním práva dopředu počítala⁷⁰.

Argument podstatným zákonným užitím⁷¹ peer - to -peer sítě například ke sdílení dat nepožívajících autorskoprávní ochranu soud neuznal. Zároveň však nedošlo ani k revizi této zásady vyplývající z více než 20 let starého precedentu, což znamenalo pro hudební a filmový průmysl částečnou porážku. Samotná výroba a distribuce technologií umožňujících kopírování či sdílení chráněných děl totiž stále není považována bez dalšího za nezákonnou. Tak tomu je až do chvíle, než distributor učiní určitý aktivní krok podněcující k porušení autorských práv. Tím může být například jako v případě *Groksteru* cílená reklama na základě monitoringu legálně i nelegálně sdílených dat či veřejné označování systému jako nástupce jiného systému (*Napster*⁷²), jehož odpovědnost za porušování autorského práva již byla v minulosti pravomocně shledána.

3.6 Poskytovatelé připojení k Internetu

Jak již bylo nastíněno výše, DMCA omezuje odpovědnost poskytovatele služby v případě, kdy jedná jako pouhý distributor dat, přenášející informace z jednoho místa na síti do druhého, a to z podnětu jiné osoby odlišné od samotného poskytovatele služby. Tato výjimka pokrývá jak přenos informace, přesměrování dat (tzv. „routing“), poskytování připojení k informacím, tak také dočasné automatické vytváření kopií nutné pro fungování přenosu dat⁷³. Všechny tyto činnosti musí probíhat skrze systém kontrolovaný nebo provozovaný poskytovatelem služeb.

Další podmínka pro omezení odpovědnosti poskytovatele vyžaduje, aby přenos, přesměrování, poskytování připojení či vytváření kopií probíhalo na bázi automatického technického procesu a poskytovatel služby nesměl nijak do přenášeného materiálu

⁶⁹ MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd., 545 U.S.913 (2005).

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Viz. *Sony Corp of America v. Universal city Studios, Inc.*, 464 U.S. 417 (1984)

⁷² Viz. následující kapitola.

⁷³ Copyright Act, § 512 odst. (a).

zasahovat. Informace tedy musí být přenášeny bez jakýchkoliv změn ve svém obsahu. Poskytovatel služby rovněž nesmí určovat příjemce jím přenášeného materiálu. Dočasné kopie vytvořené v procesu přenosu dat pak nesmí být přístupné nikomu mimo příjemce materiálu a poskytovatel služby je nesmí uchovávat po dobu delší, než je nezbytně nutné⁷⁴.

I v případě, že poskytovatel služby splňuje všechna výše zmíněná kritéria, může mu soud přikázat některé další kroky, vedoucí k zamezení porušování autorského práva koncovým uživatelem. Prvním z nich je zákaz poskytovat přístup ke službě takovému uživateli, který službu využívá k aktivitám porušujícím autorské právo. V druhém případě může soud přikázat provozovateli služby zablokovat přístup k soudem specifikovaným materiálům, které jsou umístěny mimo území Spojených Států⁷⁵.

Zatímco v Evropě vyvolává otázka zamezení přístupu k Internetu pro notorické porušovatele autorských práv bouřlivou debatu, Copyright Act s touto možností počítá již několik let. Pokud se chtějí poskytovatelé služeb na Internetu dovolávat pravidla „bezpečného přístavu“ podle kteréhokoliv z ustanovení § 512, musí přijmout a uplatňovat pravidla, která umožňují ukončit poskytování služeb takovým zákazníkům, kteří opakovaně porušují autorská práva, přičemž příjemce služby musí být o existenci takové hrozby informován⁷⁶. Poskytovatel služeb se také musí přizpůsobit technickým opatřením přijatým vlastníky autorských práv k identifikaci a ochraně jejich děl a nesmí do těchto opatření nikterak zasahovat⁷⁷.

Zásady bezpečného přístavu se podle výše zmíněného ustanovení dovolával i jeden z prvních peer-to-peer operátorů s názvem *Napster*. Uživatelé, kteří získali jeho software, mohli vzájemně sdílet pomocí Internetu hudbu ve formátu MP3, která byla umístěna na pevných discích uživatelských počítačů. Jednalo se o takzvaný centralizovaný systém, jelikož každý nový uživatel po přihlášení k síti označil své skladby, které poskytuje ke sdílení dalším uživatelům, a tento seznam byl pak odeslán na některý ze serverů *Napsteru*. Pokud chtěl tedy uživatel najít konkrétní skladbu, napsal její název do vyhledávací stránky *Napsteru* a operátorův software pak pomocí svých adresářů vyhledal, u koho se

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Copyright Act, § 512 odst. (j), pododst. (1) písm. (B).

⁷⁶ Copyright Act, §512, odst. (i).

⁷⁷ Tamtéž.

skladba nachází a propojil uživatele za účelem jejího stažení. Jelikož docházelo pomocí tohoto systému zejména ke sdílení chráněných děl, byla v roce 1999 na *Napster* podána žaloba požadující stanovení jeho spoluodpovědnosti („contributory infringement“) a nepřímé odpovědnosti („vicarious liability“) za porušování autorského práva⁷⁸.

Napster se ve své argumentaci označil za poskytovatele služeb, který nabízí pouhý přenos dat, přesměrování dat a poskytování připojení v rámci digitální komunikace, a to tím, že umožňuje propojení pevných disků svých uživatelů a přenos MP3 souborů přímo z disku jednoho uživatele (tzv. „host“) na disk druhého uživatele. *Napster* rovněž uvádí, že pouze samotní uživatelé vybírají, odkud a kam budou data posílána. A konečně, *Napster* nijak do přenášených dat nezasahuje. Z tohoto úhlu pohledu by se tedy mohlo zdát, že se tento peer-to-peer operátor kvalifikuje pro uplatnění bezpečného přístavu ve všech požadovaných bodech.

Soud nicméně stanovil, že *Napster* neposkytuje připojení skrze svůj systém, nýbrž pouze poskytuje informace (adresy) umožňující propojení jednotlivých uživatelů systému mezi sebou. Samotný přenos dat probíhá pouze prostřednictvím Internetu, přičemž zcela obchází servery *Napsteru*. *Napster* zde proto nehraje roli zprostředkovatele přenosu („conduit“), ale pouze poskytovatele adresy, na které se požadovaný soubor nachází. I přesto, že se slovo „conduit“ (zprostředkovatel) v samotném textu ustanovení paragrafu 512 (a) nenachází, záměr zákonodárce lze vysledovat z legislativní historie provázející DMCA. Ze Sněmovní zprávy vyplývá, že pravidlo „bezpečného přístavu“ lze aplikovat pouze na takové poskytovatele služeb, kteří hrají roli zprostředkovatele („conduit“) komunikace jiných⁷⁹. Jelikož soud *Napster* za takového zprostředkovatele nepovažoval, byla jeho argumentace postavená na ustanoveních § 512 (a) zamítnuta.

Navíc, i kdyby soud předešlou argumentaci žalovaného připustil, žalobce vznesl pochybnost, zda *Napster* řádně uplatňoval politiku umožňující ukončení připojení opakovaného porušitele práva. Písemná pravidla byla *Napsterem* vypracována, a tudíž i sdělována jednotlivým uživatelům až celé dva měsíce po podání žaloby. Dle Sněmovní

⁷⁸ *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.* 54 U.S.P.Q.2d (N.D.Cal.2000)

⁷⁹ Viz. 105TH CONGRESS 2d Session HOUSE OF REPRESENTATIVES REPT. 105-551, Part 2, DIGITAL MILLENNIUM COPYRIGHT ACT OF 1998. Dostupný z URL: <http://www.gpo.gov/>.

zprávy⁸⁰ (dále jen „Sněmovní zpráva“) americký kongres nezamýšlel uvalit na poskytovatele služeb povinnost prošetřovat své uživatele, monitorovat celý systém či hodnotit, zda je či není určité chování uživatele v rozporu s právem⁸¹, nicméně vypracovaná politika má upozornit zjevné a mnohonásobné porušitele práva na reálnou možnost, že budou od sítě odpojeni. *Napster* navíc také neprokázal, že politiku umožňující odpojení uživatele dostatečně v souladu s požadavky DMCA⁸² uplatňoval.

Soud proto dospěl k závěru, že *Napster* nesplňuje požadavky § 512 (a), a tudíž jeho činnost nespadá pod výjimku „bezpečného přístavu“. Navíc je zde i faktická pochybnost, zda byla řádně vypracována a uplatňována vnitřní politika poskytovatele služby dle § 512 (i), jakožto nezbytný předpoklad pro aplikaci omezené odpovědnosti vůbec. Odvolací soud tento názor později také potvrdil a vyloučil rovněž možnost, že by činnost *Napsteru* mohla být považována za fair use⁸³. *Napster* byl proto shledán odpovědným za porušování autorských práv svými uživateli, a to jak na základě zásady spoluodpovědnosti („contributory infringement“) tak odpovědnosti nepřímé („vicarious liability“).

3.7 Poskytovatelé volného prostoru

Podle ustanovení § 512 (c) amerického Copyright Act není poskytovatel služeb odpovědný za porušování autorského práva a nemůže být odsouzen k finanční kompenzaci či jiné povinnosti s výjimkou těch, které byly zmíněny v předešlé kapitole⁸⁴, z důvodu, že poskytuje prostor k umístění dat, které probíhá z pokynu uživatele služby. K uplatnění tohoto zákonného omezení odpovědnosti je však potřeba splnit všechna následující kritéria.

Prvním z kritérií je, že poskytovatel služby skutečně neví (nemá tzv. skutečnou vědomost, angl. „actual knowledge“) o nezákonných aktivitách svých uživatelů či o existenci materiálu porušujícího autorská práva, který se nachází v jeho prostoru. Poskytovatel služby si rovněž nesmí být vědom skutečností či okolností z nichž je zřejmé, že k

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Srov. Copyright Act § 512, odst. (m).

⁸² Copyright Act, § 512, odst. (i).

⁸³ Viz. rozhodnutí *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.*, 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001).

⁸⁴ Copyright Act, § 512 odst. (j).

porušování autorských práv dochází. Jakmile se poskytovatel o aktivitách, materiálu či nasvědčujících skutečnostech dozví, je povinen urychleně podniknout kroky vedoucí k odstranění závadného materiálu či ke znemožnění přístupu k němu. Toto pravidlo je v angličtině obecně označováno jako „red flag test“, tedy v překladu červená vlaječka, či jinými slovy výstražná kontrolka, která má provozovatele systému na porušování práva upozornit.

Z uvedeného ustanovení tedy vyplývá, že poskytovatel služby nemusí své služby neustále monitorovat ani vyhledávat skutečnosti naznačující aktivity porušující autorské právo. Avšak v okamžiku, kdy se dozví o určité skutečnosti, z níž porušení práva jasně vyplývá, jeho jinak omezená odpovědnost se rozšiřuje, pokud nepodnikne žádné další kroky⁸⁵. Při posuzování skutečností a okolností nasvědčujících porušení práva je třeba uplatňovat subjektivní i objektivní kritéria zároveň. Pokud zjišťujeme, zda si byl poskytovatel služeb výše zmíněných skutečností či okolností vědom, je třeba posoudit danou věc z hlediska subjektivního. Objektivní kritérium se pak uplatní při rozhodování, zda uvedené okolnosti skutečně porušování autorského práva naznačovaly, tedy zda by bylo porušování práva za podobných okolností zřejmé každé „průměrné osobě“⁸⁶.

Pro splnění dalšího kritéria nesmí poskytovatel služby obdržet žádný finanční prospěch přímo přičitatelný nezákonné aktivitě, a to v případě, že vykonává nad danou aktivitou kontrolu. Obecně nelze za prospěch přímo přičitatelný nezákonné aktivitě považovat situaci, kdy primární porušitel práva platí stejné poplatky jako ostatní uživatelé služeb. Na druhou stranu, Sněmovní zpráva za takový prospěch považuje poplatky, kde cena služby závisí na poskytování přístupu k závadnému materiálu⁸⁷. Těžko si lze ovšem představit situaci, kdy poskytovatel služby takto poplatky stanoví, aniž by si byl samotné závadnosti materiálu vědom. Tím se však dostáváme zpět k prvnímu kritériu.

Konečně, poslední kritérium požaduje, aby poskytovatel služby ihned po obdržení kvalifikovaného oznámení o porušení autorského práva závadný obsah urychleně odstranil nebo k němu znemožnil přístup. Poskytovatel služby musí za účelem příjímání

⁸⁵ Viz. 105TH CONGRESS 2d Session HOUSE OF REPRESENTATIVES REPT. 105–551, Part 2, DIGITAL MILLENNIUM COPYRIGHT ACT OF 1998. Dostupný z URL: <http://www.gpo.gov/>.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Tamtéž.

takových oznámení ustanovit pověřenou osobu, jejíž jméno, adresa, telefonní číslo, email či další informace jsou veřejně přístupné na internetových stránkách poskytovatele.

Na rozdíl od evropské úpravy⁸⁸ Copyright Act stanovuje poměrně detailně náležitosti takového oznámení⁸⁹. Musí se jednat o písemné sdělení doručené pověřené osobě poskytovatele služeb, které obsahuje elektronický nebo fyzický podpis osoby, která je oprávněna jednat jménem vlastníka autorských práv, jehož práva měla být porušena. V oznámení musí být identifikováno dílo, jehož umístěním mělo k porušení autorského práva dojít, a v případě, že se jedná o více děl na jedné stránce, lze zaslat pouze jedno oznámení obsahující jejich reprezentativní výčet. Oznámení by dále mělo obsahovat takové informace, aby mohl poskytovatel služby závadný materiál lokalizovat a případně jej odstranit či k němu zamezit přístup. Stěžovatel by rovněž měl uvést své kontaktní údaje a v oznámení prohlásit, že jedná v dobré víře a je tedy přesvědčen, že jím označovaný materiál porušuje autorské právo a jeho umístění není autorizováno vlastníkem autorského práva, jeho zástupcem ani přímo ze zákona. Oznamovatel také musí prohlásit, že všechny údaje jím uvedené jsou pravdivé a že je oprávněn jménem vlastníka autorských práv jednat.

Copyright Act řeší i některé z důsledků vadného oznámení, kdy oznámení z podstatné části nesplňuje výše zmíněné požadavky. Takové oznámení nelze automaticky považovat za důkaz, že poskytovatel služby o porušování autorského práva v rámci svého systému ví (má tzv. „constructive knowledge“), ani že je seznámen s okolnostmi, které takové porušení práva přímo naznačují. Pokud však oznámení dostatečně identifikuje díla domněle porušující autorské právo a oznamovatel na sebe poskytne kontakt, platí předešlá věta, jen když poskytovatel služby ihned oznamovatele kontaktuje a případně mu i poskytne součinnost potřebnou k vytvoření oznámení splňujícího všechny náležitosti.

Otázkou náležitého splnění všech požadavků kladených na oznámení podle §512 (c) se zabývaly americké soudy v konkrétním případě žalobce *ALS Scan* proti *RemarQ Communities*. Žalovaný *RemarQ* je firmou provozující diskusní skupiny s více než 25 000 uživateli, kterým je k těmto skupinám poskytován přístup. Ve dvou ze skupin, které měly

⁸⁸ Srov. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (Směrnice o elektronickém obchodu), Článek 14.

⁸⁹ Viz. Copyright Act, § 512, odst. (c), pododst. (3).

zkratku „ALS“ indikující jméno žalobce dokonce zahrnutu již přímo ve svém názvu, se nacházely stovky příspěvků od jednotlivých koncových uživatelů, jejichž obsahem byly fotografie chráněné autorskými právy v držení žalobce. Proto ALS po odhalení této skutečnosti zaslala poskytovateli služeb dopis, ve kterém identifikuje obě ze skupin a prohlašuje je za skupiny vytvořené pouze za účelem porušování autorských práv žalobce. Zároveň dopisem žalovanému nařizuje, aby během následujících 24 hodin po obdržení dopisu ukončil provozování obou v dopise zmíněných skupin.

RemarQ ve své odpovědi odmítl požadavku ALS vyhovět a sdělil, že vyčlenění jednotlivé položky porušující autorské právo ze skupin pouze tehdy, pokud je ALS dostatečně specifikuje. Žalobce na tento požadavek odpověděl tvrzením, že jeho vyhledávací systém odhalil jen za období posledních několika měsíců ve skupinách přes 10 000 chráněných položek, což svědčí o tom, že byly tyto skupiny očividně vytvořeny pouze za účelem porušování jeho exklusivních autorských práv. Poskytovatel služby byl také nařčen z toho, že o porušování žalobcových práv věděl, a přesto vytrvale odmítal závadný materiál odstranit či k němu znemožnit přístup.

Soud v prvním stupni v souladu s dosavadní praxí rozhodl, že *RemarQ* nemůže být odpovědný za primární porušení autorského práva pouze z důvodu, že poskytuje přístup k diskusním skupinám obsahujícím závadný materiál. Neshledal však poskytovatele odpovědným ani nepřímo (za „contributory infringement“), se zdůvodněním, že žalobce nevyhověl požadavkům kladeným na kvalifikované oznámení v § 512 (c). S tvrzením žalobce, že *RemarQ* věděl o porušování autorských práv v rámci jeho dvou diskusních skupin ještě předtím, než oznámení obdržel, se soud poněkud překvapivě vůbec nezabýval.

Naproti tomu odvolací soud byl jiného názoru. Poukázal totiž na skutečnost, že zákon požaduje, aby oznámení splňovalo poměrně detailní požadavky na jeho obsah a všechny ostatní náležitosti ve své podstatě („substantially“) a nikoli absolutně („perfectly“)⁹⁰. Zákon navíc při mnohosti děl porušujících autorské právo požaduje, aby byl v oznámení označen pouze jejich reprezentativní a nikoli úplný výčet⁹¹. Tato ustanovení mají za účel snížit vlastníkům autorských práv břemeno dokazování v případech, kdy jde o jejich

⁹⁰ Viz. Copyright Act § 512(c)(A), poslední věta.

⁹¹ Viz. Copyright Act § 512(c)(3)(A)(ii)

mnohonásobné porušení. Reprezentativní výčet dle soudu neznamená ani nutnost identifikovat většinu položek, neoprávněně umístěných v systému poskytovatele služby. Proto pokud dopis zaslaný žalobcem odpovídá oznámení obsahujícímu reprezentativní výčet děl a díla mohou být z dopisu poskytovatelem služby snadno identifikována, zákonné požadavky jsou ve své podstatě („substantially“) naplněny⁹².

V tomto případě žalobce poskytl žalovanému informaci ve které (1) identifikoval dvě Internetové stránky vytvořené pouze za účelem porušování žalobcových práv, (2) prohlásil, že prakticky všechny fotografie na těchto stránkách podléhají jeho autorským právům a (3) poskytl žalovanému dvě URL adresy, na kterých lze ověřit, že se skutečně jedná o žalobcova autorská práva. Odvolací soud se proto přiklonil k názoru, že žalobce ve své podstatě zákonným požadavkům kladeným na oznámení o porušování autorského práva vyhověl⁹³.

V poslední době asi nejostřeji sledovaný soudní spor na poli poskytovatelů volného prostoru se týká americké společnosti *YouTube*. Tento dnes jeden z nejznámějších videohostingů používaný uživateli po celém světě se stal cílem autorskoprávní žaloby již vícekrát⁹⁴, avšak až jeho spor s americkým mediálním konsorciem *Viacom* mohl dle některých pozorovatelů znamenat pro samotnou existenci *YouTube* vážnou hrozbu.

V březnu roku 2007 podal *Viacom* na společnost *YouTube* autorskoprávní žalobu, ve které se domáhal náhrady škody v částce přesahující jednu miliardu amerických dollarů a stažení všech neoprávněně umístěných videí, jejichž autorská práva žalobce vlastní⁹⁵. Videohosting byl žalován v zásadě za to, že vůbec umožnil tisícům uživatelů neoprávněně chráněná videa na své servery umístit a poté z jejich sledovanosti přímo či nepřímo těžil. *Viacom* žaloval *YouTube* jak pro přímé porušení autorského práva, tak z titulu spoluodpovědnosti, nepřímé odpovědnosti i podněcování.

Jelikož se jedná o spor vedený až po včlenění DMCA do amerického autorského práva, je na první pohled zřejmé, že argumentace „bezpečným přístavem“ hraje při právní obraně poskytovatele volného prostoru stěžejní úlohu. Zde je však třeba poznamenat, že jakkoliv

⁹² Viz. rozhodnutí *ALS Scan, Inc. v. RemarQ Communities, Inc.*, 239 F.3d 619 (4th Cir.2001)

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Viz. např. *Tur v. YouTube, Inc.*, 2007 U.S. Dist. LEXIS 96517 (C.D. Cal. 2007)

⁹⁵ *Viacom Int'l, Inc. v. YouTube, Inc.*, 87 U.S.P.Q. 2d 1170 (S.D.N.Y. 2008)

se může někomu jevit z evropského pohledu právní postavení videohostingu jako je *YouTube* ustanoveními DMCA dostatečně chráněné, řada autorů zabývajících se danou problematikou popisovala situaci před samotným rozhodnutím pro *YouTube* přinejmenším jako nejistou⁹⁶.

Případný rozsudek v neprospěch žalovaného by mohl znamenat obrovský přesun břemene aktivní ochrany autorských práv z jejich držitelů na internetové operátory, a zejména pak na videohostingy. Těm by totiž ve snaze předcházet případným porušením autorského práva nezbylo jiné východisko, než důkladně filtrovat veškerý obsah, který se snaží koncoví uživatelé do jejich prostoru umístit, případně aktivně vyhledávat díla již protiprávně umístěná. Tím by se *de facto* stalo zákonem výslovné zproštění poskytovatelů volného prostoru od monitoringu pouhou proklamací⁹⁷, jelikož by monitoring a filtrace z preventivních důvodů musely probíhat již ve fázi umístění díla na server⁹⁸.

V souvislosti s filtrací se můžeme vrátit zpět k případům provozovatelů výstav a pronajímatelů výstavních stánků. Ani oni a ani internetoví operátoři totiž nemohou beze zbytku identifikovat veškerá chráněná díla, která se snaží někdo na jejich servery umístit. Pouze držitel autorských práv je schopen odhalit „své“ dílo s největší přesností. Pravdou nicméně zůstává, že velká část nelegálně umístěných děl je filtračními metodami bez problému odhalitelná. Na druhou stranu, určitý problém tkví v (ne)schopnosti filtrů odhalit, zda se nejedná například o tzv. spravedlivé užití díla („fair use“).

Pokud se vrátíme zpět ke konkrétnímu sporu *Viacomu* s provozovatelem serveru *YouTube*, k zásadnímu vývoji zde dochází vydáním mezitímního rozhodnutí soudcem Louistem Stantonem. V něm tento soudce vyhovuje požadavku žalobce a nařizuje videohostingu vydání databáze obsahující údaje o jednotlivých uživateli serveru a počtech shlédnutí všech videí, která kdy byla na serveru přístupná⁹⁹. Žalobce tím chce prokázat, že videa porušující autorská práva jsou daleko atraktivnější než ta, která jsou na serveru umístěna legálně, a proto právě nelegálně umístěná videa přinášejí *YouTube* významný zisk. Pokud

⁹⁶ Srov. TRAVIS, H. Opting Out Of the Internet in the United States and the European Union: Copyright, Safe Harbours, and International Law. In *331 Notre Dame Law Review* (2008), s. 358; SHATZKES, A. The destruction of an empire: will Viacom end YouTube's reign? 2010. 26 In *Touro Law Review*, s 291 - 313;

⁹⁷ Viz. Copyright Act, § 512, odst. (m), pododst. (1)

⁹⁸ Některé významné videohostingy jako *MySpace* nebo *iMesh* už filtrační metody k zablokování umístění hudebních děl užívají.

⁹⁹ *Viacom Int'l, Inc. v. YouTube, Inc.*, 87 U.S.P.Q. 2d 1170, dokument 117, 7. únor 2008, strana 11-4.

by zde byla shledána zásadní disproporce v neprospěch žalovaného, mohlo by to znamenat jeho odpovědnost z titulu nepřímé odpovědnosti („vicarious liability“). V opačném případě by se *YouTube* mohl dovolat principu podstatného legálního užití¹⁰⁰. Odpůrcovy námitky poukazující na finanční a časovou náročnost spojenou s předáním takto velkého objemu dat (okolo 12-ti terabajtů) a dále pak na ochranu osobních údajů koncových uživatelů nebyly uznány.

Toto rozhodnutí mohlo nepochybně u některých ještě více podpořit názor, že se nad *YouTube* či alespoň jeho současnou podobou, začíná smrákat. Troufám si říci, a nejsem v tomto názoru sám¹⁰¹, že právě snadnost přístupu k nelegálnímu materiálu činí servery jako je *YouTube* tak populárními. Tento fakt se jistě musí odrážet i v „databázi sledovanosti“, kterou byl *YouTube* nucen odevzdat. Naštěstí pro tento a s ním i celou řadu dalších hostingových serverů, soud neshledal tuto skutečnost bez dalšího za dostačující k prokázání přímého prospěchu vázaného na porušování autorských práv koncovými uživateli.

V březnu roku 2010 totiž dochází po více než třech letech od zahájení sporu k dlouho očekávanému meritornímu rozhodnutí. Soud v něm zamítá všechny žalobní důvody a neshledává *YouTube* odpovědným ani přímo, ani na základě sekundární odpovědnosti¹⁰². Ve svém rozhodnutí se soud musel vypořádat s řadou otázek z nichž nejdůležitější úlohu hrají dle mého názoru tři následující. (i) Lze vůbec na *YouTube* aplikovat § 512 amerického Copyright Act, nebo se nejedná o pouhého pasivního poskytovatele volného prostoru? (ii) Musel nebo měl si být *YouTube* vědom porušování autorských práv na svých stránkách a byl tedy povinen proti takové činnosti neprodleně zakročit? (iii) Plynul provozovateli *YouTube* zisk (zejména z reklamy), který lze přímo přičítat sledovanosti nelegálně umístěných videí?

Aby se *YouTube* mohl domáhat ochrany bezpečného přístavu, musel soud přesvědčit, že se jedná o poskytovatele online služeb ve smyslu § 512, konkrétně jeho odstavce (c). Již v této fázi ztroskotala v dřívějších soudních sporech obrana některých peer-to-peer serverů,

¹⁰⁰ Viz. *Sony Corp of America v. Universal city Studios, Inc.*, 464 U.S. 417 (1984).

¹⁰¹ Například Jesse Drew, výkoný ředitel technokulturních studií na Kalifornské Univerzitě vyslovil jako reakci na záměr společnosti *Google* zavést filtrační metody na serveru *YouTube* názor, že : „, *YouTube* rozhodně ztratí na své popularitě. Tyto aplikace se staly populární, protože jsou nekonvenční /undergroundové/ a volně dostupné.“ Viz.:

<http://m.digitaljournal.com/article/126132?doredir=0&noredir=1>.

¹⁰² *Viacom Intern., Inc. v. YouTube, Inc.*, F.Supp.2d, WL 2532404 (S.D.N.Y. 2010)

jako byl *Napster*. *YouTube* byl však úspěšný. Soud navíc také výslovně vyloučil podobnost žalovaného s dalším z peer-to-peer operátorů, *Groksterem*. Dle soudu § 512 poskytuje ochranu bezpečného přístavu takovému operátorovi, který nezná obsah dat uložených ve svém prostoru, ale vytvoří aplikaci (agenta), která přijímá oznámení o porušení autorského práva a odstraní závadný materiál jakmile se o jeho závadnosti dozví. Tak tomu je dokonce i v případě, že by jinak byl takový operátor nepřímo odpovědným dle obecného práva. *YouTube* všem výzvám držitele autorských práv vždy v krátkém čase vyhověl.

Další otázka se týká skutečnosti, zda operátor o porušování autorského práva skrze své služby opravdu věděl, či vědět měl. Jak již bylo výše zmíněno, poskytovatel k tomu, aby nemusel podniknout žádné aktivní kroky, nesmí vědět nejenom o porušení práva přímo, ale nesmí zde existovat ani skutečnosti či okolnosti z nichž je zřejmé, že k porušování autorského práva dochází. Soud ovšem v případě *Viacom v. YouTube* stanovuje, že smyslem daných ustanovení¹⁰³ je charakterizovat vědomost jako „[...]vědomost o specifických a identifikovatelných porušeních konkrétních individuálních položek. Pouhá obeznámenost operátora s rozmachem nelegálních aktivit obecně je nedostačující.“¹⁰⁴

Soud se opírá o názor vyslovený v případě *Perfect 10 v. CCBill*¹⁰⁵, ve kterém se výslovně prohlašuje, že princip oznamování domnělých porušení autorského práva zavedený DMCA uvaluje břemeno odhalování jednotlivých porušení na držitele autorských práv. Soud zde odmítl přesun tohoto břemena na poskytovatele služeb, poukazuje na neschopnost poskytovatele běžnou kontrolou zjistit, zda je dílo umístěno v souladu s licenčními podmínkami, či se nejedná o spravedlivé užití („fair use“)¹⁰⁶.

Aby se poskytovatel služby mohl domáhat ochrany zavedené DMCA, nesmí krom jiného obdržet finanční prospěch přímo přičitatelný aktivitám porušujícím právo, a to v případě, kdy má poskytovatel právo a možnost takovou aktivitu kontrolovat¹⁰⁷. Možnost a právo nelegální aktivity kontrolovat vyžaduje, aby o nich poskytovatel věděl, přičemž tato

¹⁰³ Copyright Act, § 512, odst. (c), pododst. (1), část (A) (i) a (ii).

¹⁰⁴ *Viacom Intern., Inc. v. YouTube, Inc.*, F.Supp.2d, WL 2532404 (S.D.N.Y. 2010), s. 11-2.

¹⁰⁵ *Perfect 10, Inc. v. CCBill LLC*, 488 F.3d 1102, 1113 (9th Cir.2007)

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Viz. Copyright Act, § 512, odst. (c), pododst. 1 (B).

vědomost musí být, jak již bylo výše zmíněno, velmi konkrétní (soud užívá termínu „item-specific“, tedy vědomost týkající se konkrétních položek, v tomto případě videí). Z uvedeného vyplývá velmi úzká provázanost mezi zcela konkrétní vědomostí poskytovatele o porušování autorského práva skrze jeho aplikace a finančního prospěchu, který z takového porušení plyne. Prokázání přímého prospěchu by navíc mohlo narazit u soudu na skutečnost, že *YouTube* zobrazoval reklamy na svých stránkách bez ohledu na to, zda bylo právě přehrávané video zveřejněno legálně či nelegálně.

4 Odpovědnost poskytovatelů internetových služeb v právu České republiky a Evropské unie

4.1 Prameny práva

I v Evropě a Evropské unii vznikla současně s překotným rozvojem informačních technologií potřeba právně vymežit odpovědnost jednotlivých subjektů působících na Internetu. Po začlenění DMCA do autorského práva Spojených států v roce 1998 se tamější poskytovatelé internetových služeb ocitají v daleko přehlednější a předvídatelnější situaci, čímž získávají nespornou výhodu oproti jejich konkurentům z jednotlivých států Evropské unie. V těch totiž v naprosté většině obdobná regulace neexistuje a odpovědnost se proto řídí obecnými pravidly soukromého práva. Na tuto skutečnost bylo nutno reagovat a proto dochází k přijetí patřičných norem na úrovni sekundárního práva Evropské unie, které mají za cíl přístup k dané problematice v rámci jednotlivých členských států sjednotit.

Jak již bylo výše zmíněno, sekundární právo Evropské unie zastřešuje jednotlivé poskytovatele služeb na Internetu pod jednotný termín „poskytovatelé služeb informační společnosti“, plynoucí ze směrnice INFOSOC ve znění jejích pozdějších úprav¹⁰⁸. Samotná práva a povinnosti těchto subjektů jsou pak upravena Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále jen „Směrnice o elektronickém obchodu“). Důležitá úprava odpovědnosti poskytovatelů internetových služeb je obsažena v její čtvrté části.

Směrnice o elektronickém obchodu byla do českého práva implementována zákonem č. 480/2004 Sb. ze dne 29. července 2004, o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o některých službách informační společnosti“), který nabyl účinnosti 7. září 2004. Zákon přebírá pravidla Směrnice o elektronickém obchodu a vedle důležité úpravy odpovědnosti subjektů poskytujících služby na Internetu se také zabývá otázkou regulace elektronického šíření obchodních sdělení, veřejnosti známých pod pojmem „spam“.

¹⁰⁸ Směrnice 98/34/EC ve znění po změnách Směrnicí 98/48/EC.

4.2 Historický exkurz

Až do doby účinnosti zákona o některých službách informační společnosti český právní řád specifickou problematiku odpovědnosti poskytovatelů internetových služeb výslovně neupravoval, a proto nezbývalo nic jiného, než aplikovat obecné předpisy práva občanského, případně obchodního.

Autorský zákon ve třetím odstavci paragrafu 18 deklaruje, že „sdělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování“¹⁰⁹. Z uvedeného ustanovení tedy vyplývá, že pokud dojde ke sdělení díla veřejnosti ve smyslu § 18 autorského zákona koncovým uživatelem, který k takovému sdělení využije službu některého z internetových operátorů (například umístí video na veřejně přístupný server poskytovatele prostoru), není tento operátor bez dalšího za takové zveřejnění autorskoprávně odpovědný. Poskytovatel volného prostoru totiž v tomto případě sám není poskytovatelem obsahu. Jeho odpovědnost však bylo možno dovodit na základě jiných norem.

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, před přijetím zákona o některých službách informační společnosti se na poskytovatele služeb na Internetu, stejně tak jako na kterékoliv jiné subjekty, aplikovala ustanovení o odpovědnosti obsažená v občanském zákoníku¹¹⁰. Občanskoprávní odpovědnost vzniká vždy porušením určité právní povinnosti subjektu. V případě poskytovatelů služeb připadalo do úvahy zejména porušení obecné povinnosti předcházet škodám (tzv. „*neminem laedere*“), plynoucí z § 415 občanského zákoníku. Odpovědnost za škodu je koncipována jako presumovaná, takže poskytovatel služby byl v případném řízení nucen dokázat, že vzniklou škodu nezavinil, a to ani z nedbalosti nevědomé¹¹¹. Pokud bychom navíc posuzovali činnost profesionálního komerčního poskytovatele služeb jako činnost provozní ve smyslu § 420a občanského zákoníku, jednalo by se zde dokonce o odpovědnost objektivní.

¹⁰⁹ Autorský zákon, § 18, odst. 3.

¹¹⁰ Zákon 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (občanský zákoník), § 415 - 50.

¹¹¹ Viz. občanský zákoník, § 420, odst. 3.

U poskytovatele volného prostoru, ale v určité situaci i u poskytovatele připojení, tak hrála stěžejní úlohu otázka, zda o porušení práva (např. autorského), způsobené uživatelem služby, poskytovatel „vědět měl a mohl“¹¹². I přesto, že před přijetím speciální úpravy nebylo nikde výslovně stanoveno, že poskytovatel služby není povinen monitorovat veškerý obsah dat skrze jeho službu plynoucí, lze se přiklonit k názoru, že soudy by pravděpodobně k tomuto pravidlu stejně dospěly. Nelze si totiž představit, že například poskytovatel internetového připojení může mít reálnou možnost kontrolovat veškerý tok informací a vyhodnotit tak jakékoliv možné porušení práva. Situace by se však změnila, pokud by poskytovatel služby obdržel sebemenší podnět, a to v zásadě jakoukoliv cestou. Poté by již záleželo na konkrétním posouzení soudu, zda takový poskytovatel mohl a zároveň měl škodě způsobené třetím osobám (např. autorovi) zabránit.

Obdobné situaci čelily před implementací ustanovení Směrnice o elektronickém obchodu i ostatní členské země Evropské unie. Výjimku tvořilo pouze Německo¹¹³ a Švédsko¹¹⁴, které měly jako jediné státy EU specifickou (i když ne shodnou) úpravu odpovědnosti poskytovatelů služeb na Internetu ještě před přijetím této směrnice.

V Německu předcházelo přijetí speciální normy kontroverzní trestní řízení proti Felixi Sommovi, řediteli německé pobočky firmy *CompuServe Inc.* (dále jen „CompuServe“), která je službou jednoho z největších amerických poskytovatelů připojení k Internetu, společnosti *America On-line (AOL)*. *Compu Serve* prostřednictvím svých serverů umožňovala přístup k více než dvěma stům diskusních skupin, na nichž byla jednotlivými koncovými uživateli umístována pornografie porušující německé trestněprávní normy. Výkonný ředitel pobočky byl na základě rozhodnutí mnichovského soudu odsouzen k pokutě ve výši 100 000 DM a zároveň k podmíněnému trestu odnětí svobody na dva roky¹¹⁵. *Compu Serve* v zápětí rovněž zamezila celosvětově přístupu k těmto materiálům (nikoli pouze německým uživatelům), čímž v zásadě došlo k aplikaci německého

¹¹² Viz. dikce nevědomé nedbalosti v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon, § 5, převzatá zákonem 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 16, odst. 1, písm. b), uplatňovaná rovněž pro odpovědnost civilněprávní.

¹¹³ Telemediengesetz, přijat jako první článek Informations und Kommunikationsdienste Gesetz, 22. července 2007.

¹¹⁴ Zákon 1998/112 týkající o odpovědnosti za tzv. elektronické nástěnky (bulletin boards), jehož pravidla byla možno uplatnit obecně i na poskytovatele ostatních internetových služeb.

¹¹⁵ Viz. rozsudek Az: 8340 Ds 465 Js173158/95, 28. květen 1998.

trestního práva na celý svět připojený k Internetu¹¹⁶. Odvolací soud sice nakonec rozsudek zrušil s odůvodněním, že zde neexistovala právní odpovědnost *Compu Serve* za obsah poskytnutý jinými subjekty do diskusních skupin, samo řízení však vyvolalo bouřlivou debatu. Jejím výsledkem se stalo právě přijetí německého Teledienengesetz.

Za zmínku také stojí porovnání rozhodnutí francouzského a holandského soudu týkající se odpovědnosti poskytovatele volného prostoru. Francouzský soud shledal poskytovatele odpovědným za porušení osobnostních (nikoli autorských) práv žalobkyně ve věci *Estelle Hallyday v. Valentin Lacambre*¹¹⁷. Soud prohlásil poskytovatele volného prostoru za „vydavatele“ a aplikoval na něj teorii takzvané kaskádovité odpovědnosti. Podle této teorie je primárně odpovědným vydavatel, nelze - li jej zjistit, tak autor a nelze - li zjistit ani autora, přechází odpovědnost na výrobce nebo producenta. Soud rovněž prohlásil, že poskytovatel má povinnost monitorovat obsah svých stránek.

Naopak Holandský soud¹¹⁸ odmítl odpovědnost poskytovatelů volného prostoru s prohlášením, že tito pouze umožňují zpřístupňovat svým uživatelům jejich materiál pomocí Internetu, aniž by znali jeho obsah, a nemohou proto ovlivnit, jaký materiál uživatelé Internetu poskytnou¹¹⁹.

Poslední dva uvedené případy poukazují na diametrální odlišnost přístupu ke stejné problematice v různých členských státech EU. Jelikož základním ekonomickým cílem Evropské unie je jednotný evropský trh zboží a služeb, rozdílná úprava odpovědnosti subjektů poskytujících služby na Internetu působila v dané oblasti jako překážka dalšího rozvoje.

4.3 Základní principy úpravy

Stejně tak jako novela Copyright Act v USA, i úprava EU a její odraz v právním řádu České republiky vycházejí z principu omezené odpovědnosti. Pokud tedy poskytovatel služeb splňuje v konkrétním případě podmínky dané normou, jeho odpovědnost je vyloučena. Zatímco Copyright Act se ve své páté části zcela v souladu se svým účelem

¹¹⁶ Viz. ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. 2. vyd. Praha: Linde, 2003, s. 168.

¹¹⁷ *Hallyday v. Valentin Lacambre*, Tribunal de Grande Instance de Paris, červen 1998.

¹¹⁸ Rozhodnutí N96/160, z 12. března 1996.

¹¹⁹ Viz. ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. 2. vyd. Praha: Linde, 2003, s. 172.

zabývá pouze odpovědností z porušení pravidel autorského práva, Směrnice o elektronickém obchodu, stejně tak jako zákon o některých službách informační společnosti, volí horizontální přístup a regulují odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti obecně. Omezená odpovědnost se tedy vztahuje i na ostatní odvětví práva, jakými jsou kupříkladu pravidla na ochranu osobnosti, obchodní soutěže či trestněprávní normy týkající se nedovoleného šíření pornografie nebo propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka¹²⁰. Ve všech těchto případech by bez příslušné právní úpravy mohlo poskytovatelům hrozit, že budou hnáni k odpovědnosti jako spoluviníci či v případě konkrétních fyzických osob dokonce spolupachatelé¹²¹.

Mezi evropskou a českou úpravou omezené odpovědnosti existují určité rozdíly. Zatímco Směrnice o elektronickém obchodu podobně jako Copyright Act vypočítává situace, za kterých je odpovědnost poskytovatele služby vyloučena, český zákonodárce zvolil naopak metodu pozitivního taxativního výčtu. Tato metoda by teoreticky mohla v některých případech vést k zúžení odpovědnosti poskytovatele, pokud by určité jeho jednání či činnost nebylo možno pod daná ustanovení podřadit¹²². Skutečné výhody či nevýhody této úpravy však může ukázat až následná soudní aplikace.

4.4 Odpovědnost poskytovatele služby za „prostý přenos informací“

Podle Článku 12 Směrnice o elektronickém obchodu není poskytovatel služeb informační společnosti odpovědný za jím přenášené informace, pokud se jedná o jejich prostý přenos (v anglickém znění „mere conduit“). Obdobně jako to vyžaduje americký Copyright Act ve svém § 512 (a), i ve směrnici je podmínkou, že zprostředkovatel přenosu

- a) není jeho původcem,
- b) nevolí příjemce přenášené informace,
- c) nevolí a nezmění obsah přenášené informace.

Zákon o některých službách informační společnosti upravuje danou problematiku v souladu se směrnicí v § 3.

¹²⁰ Viz. Zákon 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 191-2, § 403-5.

¹²¹ Viz rozhodnutí ve věci *Compu Serve*, Německo.

¹²² Srov. CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B. Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. In KŘÍŽ, J. a kol. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Karolinum, 2009, s. 81.

Do množiny poskytovatelů takzvaného „prostého přenosu“ lze zařadit celou škálu subjektů, počínaje poskytovateli internetového připojení, přes poskytovatele veřejných emailových adres, poskytovatele SMS bran a konče kupříkladu poskytovateli rozličných komunikačních programů jako je ICQ či Skype. Všechny tyto subjekty zprostředkovávají tok určitých dat mezi jednotlivými koncovými uživateli na základě jejich individuálních požadavků.

V určitých ohledech může být pro poskytovatele požadavek, aby při přenosu nezměnil obsah přenášené informace¹²³, problematický. Dle některých názorů by se totiž mohlo i připojení reklamního textu do uživatelem odesílané SMS zprávy či emailu pomocí takzvaných reklamních patiček, které využívají mnohé internetové SMS brány či emailové portály (takzvané „freemaily“), považovat právě za změnu obsahu přenášené informace¹²⁴. Poskytovatel přenosu by se tak mohl stát (spolu)odpovědným za celý obsah informace, včetně části vytvořené uživatelem služby. Jelikož dnes již neexistuje technický problém poslat výše zmíněnými způsoby mimo prostého textu i obrazový či multimediální dokument, mohou i tyto cesty stále častěji vést k porušení chráněných práv autorů (například při zaslání chráněného obrazového materiálu pomocí takzvaných „MMS“ zpráv).

Druhý odstavec Článku 14 Směrnice o elektronickém obchodu zahrnuje do prostého přenosu informací také „[...]automatické krátkodobé přechodné ukládání přenášených informací, pokud toto ukládání slouží výhradně pro uskutečnění přenosu v komunikační síti a pokud jeho délka nepřesahuje obvyklou dobu přenosu.“ Zákon o některých službách informační společnosti se ve druhém odstavci § 3 omezuje pouze na konstatování, že pravidla prostého přenosu se vztahují taktéž na krátkodobé, dočasné ukládání přenášených informací. Samotná definice tohoto procesu je pak po vzoru směrnice obsažena v písmenu g) druhého paragrafu zákona.

Směrnice o elektronickém obchodu ponechává na národních úpravách jednotlivých členských států, zda a jakým způsobem upraví možnosti omezení či dokonce zamezení přístupu k Internetu koncovým uživatelům porušujícím autorská práva. Poskytovatelům

¹²³ Směrnice o elektronickém obchodu, Článek 12, odst. 1, písm. c), Zákon o některých službách informační společnosti, § 3, odst. 1, písm. c).

¹²⁴ Viz. SMEJKAL, V. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. In *INSIDE*. Roč. 2004, č. 11, s. 40 - 3 nebo JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In *IT Právo* [online]. 2009. Dostupné z URL: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>

připojení tak (možná prozatím) nevzniká přímo na úrovni sekundárního práva EU povinnost zamezit či omezit přístup k Internetu z titulu porušování autorských práv.

Z členských zemí Evropské unie zavedla zatím nejprísnejší pravidla Francie, kde lze rozhodnout o odpojení koncového uživatele podle pravidla „třikrát a dost“. I přes počáteční nesouhlas francouzského ústavního soudu nakonec norma známá pod pojmem „HADOPI“ zavádí možnost zakázat poskytnout připojení k Internetu osobám, které se opakovaně dopustily porušení autorského práva. Jiné státy, z nichž dospělo zatím nejdále Finsko, se naopak snaží právo na připojení k Internetu zakotvit zákonem a povýšit jej na úroveň základního práva každého občana.

4.5 Odpovědnost poskytovatele za dočasné meziukládání informací

Dočasné meziukládání informací je automatizovaný proces, který má ulehčit práci serverů a zrychlit tak jejich operace v přenosu informací prostřednictvím složité sítě, jakou je Internet. I v tomto případě vychází úprava zákona o některých službách informační společnosti ze Směrnice o elektronickém obchodu, konkrétně jejího Článku 13. Tento článek je v českém překladu směrnice uveden nadpisem „ukládání do vyrovnávací paměti“ (anglická verze užívá termínu „caching“), zatímco § 4 zákona volí pojem „dočasné meziukládání“. I přes tento menší rozpor v překladu směrnice a výsledného znění zákona je zřejmé, že se jedná o transpozici právě třináctého článku, což potvrzuje taktéž důvodová zpráva k zákonu¹²⁵.

Zákon o některých službách informační společnosti definuje automatické dočasné meziukládání jako „ukládání informací poskytnutých uživatelem, které slouží výhradně pro co možná nejúčinnější následný přenos těchto informací na žádost jiných uživatelů.“¹²⁶

Z technického hlediska se jedná o proces, jehož účelem je urychlit přístup k datům uloženým na „pomalých“ médiích na média rychlejší. Příkladem „pomalého“ média je pevný disk a rychlého média paměťový modul neboli „vyrovnávací paměť“ (anglicky

¹²⁵ Viz sněmovní tisk č. 579 z roku 2004. Vládní návrh na vydání zákona o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), důvodová zpráva k návrhu zákona, s. 14 - 5.

¹²⁶ Zákon o některých službách informační společnosti, § 2, odst. 1., písm. h).

random-access memory, RAM), která umožňuje přístup k datům v libovolné části v konstantním čase bez ohledu na jejich fyzické umístění v paměti. Rozdíl v rychlostech mezi pomalým a rychlým médii tak může činit až tři řády¹²⁷. Proto meziuložení informace na rychlé médium může přístup k informaci a její přenos prostřednictvím sítě znatelně urychlit.

Podle § 4 zákona o některých službách informační společnosti a v souladu se zněním Směrnice o elektronickém obchodu je poskytovatel odpovědný za obsah dočasně meziukládaných informací jen pokud

- a) obsah informace změní,
- b) nevyhoví podmínkám přístupu k informaci,
- c) nedodržuje pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví,
- d) překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo
- e) ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci¹²⁸.

Dle některých odborníků lze pod ustanovení § 4 zákona o některých službách informační společnosti přiřadit také činnost veškerých internetových vyhledávačů¹²⁹. I přesto, že tento názor alespoň v česky psané literatuře převažuje, lze se setkat také se stanoviskem odlišným. Například R. Polčák se domnívá, že internetové vyhledávače nelze zařadit do žádné ze tří výslovně zmíněných skupin poskytovatelů služeb informační společnosti, ačkoliv je dle mého názoru zcela správně za poskytovatele služeb informační společnosti

¹²⁷ Viz. VANÍČEK, Z. *Právní předpisy související se zákonem o elektronických komunikacích : komentář*. 1. vyd., Praha: Linde, 2009, s. 50 - 1.

¹²⁸ Zákon o některých službách informační společnosti, § 4.

¹²⁹ Viz. SMEJKAL, V. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. In *INSIDE*. Roč. 2004, č. 11, s. 41 nebo JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In *IT Právo* [online]. 2009. s. 6 Dostupné z URL: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387> nebo VANÍČEK, Z. *Právní předpisy související se zákonem o elektronických komunikacích : komentář*. 1. vyd., Praha: Linde, 2009, s. 50 - 1.

v souladu s obecnou definicí považuje¹³⁰. Pokud by se však s tímto výkladem ztotožnily i soudy, znamenalo by to, že se na poskytovatele internetových vyhledávačů konkrétní úprava omezení odpovědnosti prakticky nevztahuje.

Zde bych chtěl připomenout, že na rozdíl od evropské a z ní vycházející české úpravy, americký Copyright Act ustanovení týkající se odpovědnosti vyhledávačů (slovy zákona „information location tools“) výslovně upravuje¹³¹. Podmínky omezené odpovědnosti se v podstatě shodují s těmi, kladenými na poskytovatele volného prostoru. To například znamená, že i vyhledávač musí odstranit přístup k informaci na základě obdržení kvalifikovaného podnětu.

M. Janák se ve svém článku snaží aplikovat požadavky § 4 zákona o některých službách informační společnosti právě na činnost internetového vyhledávače¹³². Dochází k závěru, že pokud bychom jednotlivá ustanovení vykládali doslovně, současné technologické principy běžně užívané v procesu vyhledávání na Internetu by byly v mnohém s ustanoveními zákona v rozporu.

Podle Janáka nelze například stanovit jednotná pravidla týkající se aktualizace uchovávaných požadavků pro celé odvětví internetového vyhledávání. Záleží na technické kapacitě vyhledávače, jak pružně je schopen provést aktualizaci (anglicky refresh) svých dat. Autor poukazuje na to, že pokud bychom například považovali za standardní metody užívané světovými lídry ve vyhledávání, jako je například americký *Google*, znamenalo by to, že méně výkonné servery jiných vyhledávačů by nikdy nemohly podmínky týkající se včasné aktualizace splnit¹³³.

Podobně je to dle Janáka i s dalším požadavkem nepřekročit povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace. Zde by opět záleželo na konkrétním vyhledávači a jeho metodách vyhledávání. Například již zmíněný *Google* vyhledává na základě relevance klíčových slov, které směřují na určitou webovou stránku. Zjednodušeně řečeno, nezáleží pouze na

¹³⁰ POLČÁK, R. *Právo na internetu, spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2007, s. 98 - 101.

¹³¹ Viz Copyright Act, § 512, odst. (d).

¹³² JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In *IT Právo* [online]. 2009. s. 7. Dostupné z URL: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>

¹³³ Tamtéž.

tom, zda a kolikrát se hledaný výraz na stránce zobrazuje, ale také nakolik je relevantní¹³⁴. To znamená, že tento vyhledávač zpracovává další informace a užívá je s cílem zajistit co nejefektivnější vyhledávání. Osobně se však přikláním k názoru, že takovéto zpracovávání informací by mohlo a také mělo být v očích soudů považováno za „obecně uznávané a používané v příslušném odvětví“¹³⁵ už jen proto, že jeho primárním cílem je efektivní vyhledání informace, bez ohledu na to, o jakou informaci se jedná.

K poměrně jednoznačnému porušení zákona však dle mého názoru může dojít v případě vyhledávače *Google* v důsledku včasného neodstranění informací, které byly jejich původním zdrojem staženy či zablokovány soudním rozhodnutím. V praxi je totiž u mnoha známých vyhledávačů, včetně výše zmíněného, možno dostat se i k odstraněné či zablokované informaci, která je stále uložena v archivu vyhledávače. To mnohdy pomáhá koncovému uživateli, který tak může získat i dokumenty, které nejsou momentálně dostupné nebo již neexistují, protože je má vyhledávač stále ve své paměti¹³⁶. Pokud však například tyto dokumenty byly staženy poskytovatelem volného prostoru na základě podnětu upozorňujícího na porušení autorského práva, vyhledávač se stává za jejich zpřístupnění odpovědným¹³⁷.

4.6 Odpovědnost poskytovatele volného prostoru

Obdobně jako Copyright Act, i Směrnice o elektronickém obchodu a zákon o některých službách informační společnosti omezují odpovědnost poskytovatele volného prostoru za informace, které byly poskytnuty koncovým uživatelem (příjemcem služby). Zákon zde, podobně jako tomu je v úpravě zavedené ve Spojených státech DMCA, stanovuje subjektivní i objektivní požadavky na poskytovatele služeb. Jeho odpovědnost není vyloučena, pokud „mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní“ (objektivní kritérium) nebo se o protiprávnosti obsahu či jednání uživatele „prokazatelně

¹³⁴ Srov. HOUDEK, A. Nové principy využívané v internetovských vyhledávacích strojích. In *IKAROS* [online] Dostupné z URL: <http://www.ikaros.cz/node/312>

¹³⁵ Viz. zákon o některých službách informační společnosti, § 4, písm d).

¹³⁶ Srov. HOUDEK, A. Nové principy využívané v internetovských vyhledávacích strojích. In *IKAROS* [online] Dostupné z URL: <http://www.ikaros.cz/node/312>

¹³⁷ Viz zákon o některých službách informační společnosti, § 4, odst. 1., písm. e).

dozvěděl a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat k odstranění nebo zneprístupnění takovýchto informací“ (subjektivní kritérium)¹³⁸.

Takzvaný „red flag test“ (objektivní kritérium) je tedy obsažen i v české a evropské úpravě poskytovatelů volného prostoru. Opět je však na zvážení soudu, které porušení práva bude posuzováno jako „zjevné“, a tedy takové, o kterém mohl poskytovatel volného prostoru i bez předchozího upozornění sám vědět. Stejně tak jako v právu Spojených států, i v českém a evropském právu poskytovatelům tuto, jinak možná poněkud nejistou, situaci významně ulehčuje ustanovení, které je výslovně zprošťuje dohledu nad přenášenými či ukládanými informacemi. Poskytovatelé rovněž nemají ani „obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost“, či slovy českého zákona „protiprávní obsah informace“¹³⁹.

Subjektivní kritérium požaduje, aby poskytovatel služby učinil kroky vedoucí k ukončení či zamezení dalšího porušování práva uživateli jeho služeb neprodleně poté, co se o protiprávnosti „prokazatelně dozvěděl“¹⁴⁰ či dle českého překladu směrnice byl s protiprávností „účinně seznámen“¹⁴¹. Česká ani evropská úprava, na rozdíl od autorského práva Spojených států¹⁴², dále nestanovuje konkrétní požadavky kvalifikovaného podnětu, na jehož základě by byl poskytovatel služby neprodleně povinen zakročit. Vyhodnocení věrohodnosti různorodých podnětů tak závisí zcela na poskytovateli samotném. V praxi tato situace často vede k tomu, že poskytovatel ve snaze zbavit se případné hrozby odpovědnosti bez důkladnějšího zvážení raději stáhne ze svých serverů jakýkoliv obsah, na nějž byl upozorněn.

Přestože poskytovatel služby může být odpovědný taktéž za neoprávněné stažení obsahu, případná sankce je obvykle méně tíživá, než je tomu například u sankce za porušení autorských práv¹⁴³. Dle některých názorů se poskytovatel služby navíc může

¹³⁸ Zákon o některých službách informační společnosti, § 5, odst. 1 a), b) srov. s Copyright Act, § 512 (c), (1) (A) (i) a (ii).

¹³⁹ Viz. Směrnice o elektronickém obchodu, Článek 15, odst. 1 a zákon o některých službách informační společnosti, § 6.

¹⁴⁰ Zákon o některých službách informační společnosti § 5, odst. 1 písm. b).

¹⁴¹ Směrnice o elektronickém obchodu, Článek 14, odst. 1 a).

¹⁴² Viz. Copyright Act, § 512 odst. (c), pododst. (2) - (3).

¹⁴³ Srov. CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B. Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. In KŘÍŽ, J. a kol. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Karolinum, 2009, s. 83.

odpovědnosti za stažení informace, které se později ukáže jako nedůvodné, vyvarovat. Stačí mu k tomu vhodně formulované smluvní podmínky, které by jej například opravňovaly stáhnout jakoukoli informaci již při pouhém podezření na její protiprávnost¹⁴⁴. Tato skutečnost může být zneužita k zaslání zcela účelových požadavků na stažení informací ze serveru bez reálného právního podkladu, a tím fakticky vést k omezování svobody projevu na Internetu. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zpřesnění obsahových požadavků na zaslání podnětu poskytovateli služeb či stanovení určitých kritérií, kterých by se měl poskytovatel služeb při vyhodnocování takovýchto podnětů držet, je v dané oblasti do budoucna velmi žádoucí.

Pozastavit se lze také nad přesností samotného termínu „informace“. Směrnice i zákon užívají tento pojem ve smyslu obsahu poskytnutého koncovým uživatelem do volného prostoru poskytovatele služby. Existuje však celá řada materiálů, jako například animace či jednoduché hry, které ne zcela termínu informace odpovídají. Přiklonil bych se zde tedy k názoru M. Janáka a použil raději termínu obecnějšího¹⁴⁵. V úvahu připadá například Janákem navržený pojem „data“ či zcela obecný pojem „materiál“, užívaný v terminologii amerického Copyright Act.

Druhý odstavec §5 zákona o některých službách informační společnosti uvádí, že „[p]oskytovatel [volného prostoru] odpovídá vždy za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo či nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.“ Jak správně poznamenává ve svém komentáři V. Smejkal¹⁴⁶, zákonodárce zde stejně tak jako tvůrci Směrnice o elektronickém obchodu, nepočítal s definicí propojených osob, jak ji známe z obchodního práva¹⁴⁷. Proto může dojít k případu opačnému, kdy uživatel bude vykonávat vliv na poskytovatele prostoru. Ten se pak bude moci v souladu s předešlými ustanoveními zprostit odpovědnosti i přesto, že je se samotným poskytovatelem obsahu fakticky či smluvně propojen.

¹⁴⁴Viz. SMEJKAL, V. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. *INSIDE*. Roč. 2004, č. 11, s. 41; nebo CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B. Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. In KRÍŽ, J. a kol. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Karolinum, 2009, s. 83.

¹⁴⁵ Viz. JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In *IT Právo* [online]. 2009. Dostupné z URL: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>

¹⁴⁶ SMEJKAL, V. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. In *INSIDE*. Roč. 2004, č. 11, s. 41.

¹⁴⁷ Viz. zákon 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 66a a násl.

4.7 Omezená odpovědnost poskytovatelů služeb na Internetu a autorský zákon

Jak již bylo výše uvedeno, zákon o některých službách informační společnosti upravuje odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti v obecné rovině. Zákon stanovuje taxativní výčet případů, za kterých odpovědnost poskytovatele služby vzniká. Vztah zákona o službách informační společnosti a autorského zákona však není zcela zřejmý. Obdobně tomu je i na komunitární úrovni se vztahem Směrnice o elektronickém obchodu a Informační směrnice¹⁴⁸. Naproti tomu novější Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví výslovně uvádí, že jejím textem nejsou ustanovení Směrnice o elektronickém obchodu, a zvláště pak ta, týkající se odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, nijak dotčena.¹⁴⁹

Pokud vycházíme ze smyslu zákona o některých službách informační společnosti, lze dospět k závěru, že při porušení podmínek tímto zákonem stanovených se zakládá odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti ve vztahu k porušení nebo ohrožení autorského práva ve stejném rozsahu, jako v případě samotného neoprávněného sdělovatele díla¹⁵⁰. Přesto je třeba připomenout, že samotný poskytovatel služby se sdělovatelem díla automaticky nestává¹⁵¹. Nevzniká zde tedy pouze zvláštní negatorní nárok vůči prostředníkům podle § 40 odst. 1 písm. f) autorského zákona, nýbrž lze uplatnit i ostatní nároky, které autorský zákon poskytuje. Odlišný závěr by vedl k tomu, že nároky z porušení autorského práva vůči poskytovatelům služeb informační společnosti by byly výrazně omezené oproti nárokům plynoucím například z ochrany osobnosti¹⁵² nebo práva proti nekalé soutěži¹⁵³, a to i tehdy, kdy by k zásahu do těchto práv došlo jedním skutkem.

K nejdůležitějším autorskoprávním nárokům, které lze ve vztahu k poskytovatelům služeb informační společnosti uplatnit, patří zejména nárok informační podle §40 odst. 1 písm. c)

¹⁴⁸Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Informační směrnice).

¹⁴⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví), Článek 2, odst. 3.

¹⁵⁰ Srov. CHALOUPKOVÁ, H; HOLÝ, P. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související*. 3. vyd. Praha: 2007 C.H.Beck, s. 230.

¹⁵¹ Viz. autorský zákon, § 18, odst. 3.

¹⁵² Zákon č. 40/1964, občanský zákoník, § 11 a násl.

¹⁵³ Zákon 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 44 a násl.

bodů 3. autorského zákona a dále zvláštní nárok zápuřčí podle §40 odst. 1 písm. f) autorského zákona. Informační nárok vychází z Článku 6 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví¹⁵⁴. Evropský soudní dvůr však při jeho pozdějším výkladu dospěl k závěru, že členský stát není povinen zavést i pro civilní řízení opatření příkazující poskytovateli služeb odkrýt data identifikující koncového uživatele porušujícího autorské právo¹⁵⁵. Proto není pojetí informační povinnosti ve vztahu k porušování autorského práva ve všech členských státech jednotné. Autorský zákon tuto povinnost poskytovatelům služeb výslovně ukládá. Autor se může v případě ohrožení nebo porušení svých práv domáhat vůči poskytovatelům služeb a dalším taxativně vymezeným subjektům sdělení údajů:

i) o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, ii) o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, iii) o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, iii) o její ceně, iv) o ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisí, v) a o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní, včetně osob, kterým byly předmětné rozmnoženiny či napodobeniny díla určeny za účelem jejich poskytnutí třetí osobě;¹⁵⁶

Z hlediska porušování autorského práva prostřednictvím Internetu hraje důležitou úlohu poskytnutí informace pod bodem v). Tyto informace totiž mohou přivést autory ke koncovým uživatelům Internetu, kteří se dopouští porušování autorského práva, a to i v případě, že samotný poskytovatel služby se odpovědnosti na základě zákona o některých službách informační společnosti zproští. Vždy je ovšem třeba mít na paměti, že o tom, zda je poskytovatel služby skutečně v konkrétním případě povinen danou informaci poskytnout, rozhoduje soud.

Soud může rovněž na základě návrhu autora zakázat poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora. Tento zvláštní zápuřčí nárok vychází z Článku 8 odst. 3 Informační směrnice. Ustanovení specifikuje odpovědnost „prostředníků“ (anglicky „intermediaries“) za jednání, které je odlišné od samotného poškozování či porušování autorského práva. Vznik této odpovědnosti je závislý na

¹⁵⁴ Směrnice EP a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

¹⁵⁵ Evropský soudní dvůr, C-275/06, *Promusicae vs. Telefónica*, 29 leden 2008, Official Journal C 64, 08.03.2008

¹⁵⁶ Autorský zákon, § 40, odst. 1, písm c).

vzniku odpovědnosti třetích osob, jako konkrétních porušitelů či ohrožitelů autorského práva. Tím se do jisté míry přibližuje americkému konceptu spoluodpovědnosti („contributory infringement“).

ZÁVĚR

Pojetí autorskoprávní odpovědnosti ve Spojených státech je v mnohém s principy českého autorského práva nesrovnatelné. Tato skutečnost vychází zejména z příslušnosti těchto právních řádů k odlišným právním systémům, či chcete-li právním „rodinám“. Zatímco sekundární odpovědnost je v relacích kontinentálně evropského civilního práva něčím neznámým, ve Spojených státech hraje tato koncepce nezastupitelnou úlohu. Jelikož je však ochrana práv autorů a podpora k individuální tvůrčí činnosti vlastní celému vyspělému světu, výsledky na první pohled odlišných úprav bývají často velmi podobné. Svou úlohu na tom sehrávají také mezinárodní úmluvy, snažící se určité minimální standardy autorskoprávní ochrany unifikovat.

Přestože zatím neexistují na mezinárodní úrovni závazná pravidla odpovědnosti poskytovatelů služeb na Internetu za nepřímé porušování autorských práv, úprava této problematiky je ve Spojených státech i Evropské unii velmi podobná. Zatímco ve Spojených státech je odpovědnost poskytovatelů řešena jednotlivě pro každé odvětví zvlášť, evropská koncepce volí přístup horizontální úpravy odpovědnosti pro všechna právní odvětví. Copyright Act dále na rozdíl od Směrnice o elektronickém obchodu a zákona o některých službách informační společnosti detailněji upravuje podmínky takzvaného „kvalifikovaného oznámení“, upozorňujícího poskytovatele volného prostoru na materiál porušující autorská práva. Tato úprava je v České republice do budoucna velmi žádoucí. Na rozdíl od amerického Copyright Act, sekundární právo EU ani zákon o některých službách informační společnosti se výslovně nezabývají problematikou internetových vyhledávačů a poskytovatelů odkazu. Můžeme se proto pouze domnívat, zda budou evropské soudy i na tyto subjekty aplikovat pravidla omezené odpovědnosti, primárně cílené na jiné internetové operátory.

S ohledem na výše uvedené je možno říci, že evropská i česká úprava mají nepochybně co dohánět. To ovšem ale ani zdaleka neznamená, že by americký DMCA žádnou obměnu nepotřeboval. Kritici zmíněné normy zejména z řad autorskoprávních sdružení často poukazují na přílišnou ochranu internetových operátorů. Jak je vidět kupříkladu z žaloby

podané proti společnosti *YouTube*¹⁵⁷, někteří vlastníci autorských práv se nechtějí smířit se striktním pojetím koncepce, kdy je držitel autorského práva donucen neustále na nelegální obsah poskytovatele volného prostoru upozorňovat.

Přestože nepatřím mezi zastánce příliš velkého přesunu břemena aktivní ochrany na poskytovatele internetových služeb, určité zpřísnění podmínek omezené odpovědnosti bych považoval za účelné. Jako příklad je možné uvést zavedení povinnosti poskytovatele volného prostoru zabránit v intencích technologicky možného a ekonomicky přijatelného postupu znovuzveřejnění díla, na které již byl v minulosti poskytovatel upozorněn. Za úvahu stojí také například povinnost poskytovatele zabránit zveřejnění takových děl, na které byl vlastníky jejich autorských práv upozorněn předem. Při posuzování těchto nových požadavků je však vždy potřeba brát v potaz reálnou možnost poskytovatelů služeb tyto podmínky, zejména s poukazem na technickou vyspělost a dostupnost (včetně ekonomické dostupnosti) jednotlivých filtračních metod, splnit.

¹⁵⁷ Viz. *Viacom Intern., Inc. v. YouTube, Inc.*, F.Supp.2d, WL 2532404 (S.D.N.Y. 2010).

POUŽITÁ LITERATURA

Monografie

- ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. 2. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN: 80-7201-423-4
- DOČEKAL, D. Postavte si web : Rada č. 5 – Naučte se některé důležité termíny. Dostupné z URL: http://investice.ihned.cz/201-10036830-12383210-off-i00000_detail-61
- KŘÍŽ, J. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha: Linde, 1999.
- CHALOUPKOVÁ, H; HOLÝ, P. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související*. 3. vyd. Praha: 2007 C.H.Beck. ISBN: 978-80-7179-586-5
- LANGE, D., LAFRANCE, M., MYERS, G. *Intellectual property, cases and materials*. 2nd. ed. St. Paul: Thomson West, 2003.
- POLČÁK, R. *Právo na internetu, spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2007. ISBN: 978-80-251-1777-4
- RADIN J., M., ROTHCHILD, A., J., SILVERMAN M., J. *Intellectual Property and the Internet*. 1st. ed. New York: Thomson West, 2004.
- SMEJKAL, V. *Internet a §§§*. 2. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN: 80-247-0058-1
- SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004.
- TELEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. 1. vyd., Praha: C.H.Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-608-4
- VANÍČEK, Z. *Právní předpisy související se zákonem o elektronických komunikacích : komentář*. 1. vyd., Praha: Linde, 2009. ISBN: 978-80-7201-786-7

Odborné články

- BEATY, TIFFANY, N., Navigating the Safe Harbour Rule: The Need for a DMCA Compass. 13 Marquette Intellectual Property Law Review. 2009, s. 207-226.
- CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B. Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. In KRÍŽ, J. a kol. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Karolinum, 2009.
- HOUDEK, A. Nové principy využívané v internetovských vyhledávacích strojích. IKAROS [online]. Roč. 3. čís. 3. 1999. Dostupné z URL: <http://www.ikaros.cz/node/312>
- JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In IT Právo[online]. 2009. Dostupné z URL: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>
- SMEJKAL, V. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. INSIDE. 2004, č. 11, s. 40 - 3.
- SHATZKES, A. The destruction of an empire: will Viacom end YouTube's reign? 26 Touro Law Review. 2010, s. 287 - 307.
- TRAVIS H. Opting Out Of the Internet in the United States and the European Union: Copyright, Safe Harbours, and International Law. 331 Notre Dame Law Review. 2008, s. 331-406.
- VOGELE, C., SABES, I., Attention Web Site Operators: Be Certain You Qualify For § 230 Protection. 12 NO. 5 Journal of Internet Law. 2008), s. 1-11.
- LIM, Y., F. The Application of the Doctrines of Contributory Infringement and Vicarious Liability to Internet Service Providers. 3 West Virginia Journal of Law and Technology. 1999.
- MEISEL, J., B. Economic and Legal Issues Facing YouTube and Similar Internet hosting Web Sites. 12 NO. 8 Journal of Internet Law. 2009, s. 1-15.

Internetové slovníky

- www.yourdictionary.com
- www.businessdictionary.com

Právní předpisy a dokumenty

- Copyright Act 1976 of the United States, title 17 of the United States Code as amended.
- Published as L. No. 94-553, 90 Stat. 2541. (Autorský zákon z roku 1976, ve znění pozdějších předpisů, Částka 17 Sbírky zákonů Spojených států amerických)
- 105TH CONGRESS 2d Session HOUSE OF REPRESENTATIVES REPT. 105–551, Part 2, DIGITAL MILLENNIUM COPYRIGHT ACT OF 1998. Dostupný z URL: <http://www.gpo.gov/>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu (Směrnice o elektronickém obchodu)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Informační směrnice)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví)
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/EC ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů ve znění po změnách Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998 (Směrnice „INFOSOC“)
- KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. ZELENÁ KNIHA. Autorské právo ve znalostní ekonomice. Brusel: 16.7.2008. KOM(2008)
- Zákon SRN, Telemediengesetz, FNA: 772-4, přijat jako první článek Informations und Kommunikationsdienste Gesetz, 22. července 2007.
- Zákon č. 40/1964, občanský zákoník
- Zákon 513/1991 Sb., obchodní zákoník

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)
- Zákon 40/2009 Sb., trestní zákoník

SEZNAM JUDIKATURY

- Evropský soudní dvůr, C-275/06, Promusicae vs. Telefónica, 29 leden 2008, Official Journal C 64, 08.03.2008
- Gershwin Publishing Corp. v. Columbia Artists Management, Inc., 443 F.2d 1159, 1162 (2d Cir. 1971)
- RCA Records, Inc v. All-Fast Systems, Inc, 594 F.Supp 335 (S.D.N.Y. 1984)
- Sony Corp of America v. Universal city Studios, Inc., 464 U.S. 417 (1984)
- Deutsch v. Arnold, 98 F.2d 686 (2nd Cir. 1938)
- Fromont v. Aeolian Co., 254 F. 592 (S.D.N.Y.1918)
- Buck v. Jewell-LaSalle Realty Co., 283 U.S. 191, 51 S.Ct.410 (1931)
- Dreamline Ball Room v Sharpio, Bernstein & Co., 36 F.2d 354 (7th Cir. 1929)
- Artists Music, Inc. v. Reed Publ'g, Inc., 31 U.S.P.Q. 2d 1623 (S.D.N.Y. 1994)
- Polygram Intern. Pub., Inc. v. Nevada/TIG, Inc., 855 F. Supp. 1314 (D. Mass. 1984)
- Fonovisia, Inc. v. Cherry Auction, Inc., 76 F.3d 259 (9th Cir.1996)
- MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd., 545 U.S.913 (2005)
- MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd., 259 F. Supp. 2d 1029 (C.D. Cal. 2003); 380 F.3d 1154 (9th Cir. 2004)
- A&M Records, Inc. v. Napster, Inc. 54 U.S.P.Q.2d (N.D.Cal.2000)
- ALS Scan, Inc. v RemarQ Communities, Inc, 239 F.3d 619 (4th Cir.2001)
- Tur v. YouTube, Inc., 2007 U.S. Dist. LEXIS 96517 (C.D. Cal. 2007)
- Viacom Intern., Inc. v. YouTube, Inc., F.Supp.2d, WL 2532404 (S.D.N.Y. 2010)
- Perfect 10, Inc. v. CCBill LLC, 488 F.3d 1102, 1113 (9th Cir.2007)
- Criminal case v. SOMM, Felix Bruno. Az: 8340 Ds 465 Js173158/95, Munich, 1998
- Hallyday v. Valentin Lacambre, Tribunal de Grande Instance de Paris, červen 1998
- Rozsudek holandského soudu N96/160, 12. březen 1996.
- Rozsudek německého Spolkového soudního dvora ze dne 17. července 2003 ve věci I WR 259/00, Paperboy.

SHRNUTÍ

INTERNET A OCHRANA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ - ROZSAH ODPOVĚDNOSTI JEDNOTLIVÝCH SUBJEKTŮ V RÁMCI PRÁVA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ A PRÁVA USA

Odpovědnost poskytovatelů internetových služeb za porušení autorského práva individuálním uživatelem Internetu již není zcela novým tématem. Už v roce 1998 přijímají zákonodárci ve Spojených státech takzvaný Digital Millennium Copyright Act (DMCA). Tato novela amerického autorského práva zavádí koncepci „bezpečného přístavu“ („safe harbor“), která omezuje odpovědnost poskytovatelů služeb na Internetu, pokud jsou v roli pouhého zprostředkovatele informace, a neví o porušení autorského práva způsobeného skrze jejich systém. Nesmí si být rovněž ani vědomi okolností, z nichž by bylo porušování autorského práva zřejmé. Dále je pak poskytovatel internetové služby povinen na základě zjištění takového porušení (kupříkladu na základě obdržení oznámení) neprodleně závadný materiál odstranit či k němu znemožnit přístup. Tato procedura je známá pod anglickým pojmem „take down notice procedure“.

Jako reakci na americkou úpravu, Evropská komise a Evropský parlament přijímají v roce 2000 takzvanou Směrnici o elektronickém obchodu, která upravuje odpovědnost výše zmíněných subjektů velmi podobným způsobem. Směrnice je transponována do českého právního řádu o čtyři roky později. Zatímco ve Spojených státech je regulace odpovědnosti vertikální a DMCA zavádí pouze omezenou odpovědnost za porušování autorského práva, Evropa volí přístup horizontální. To znamená, že Směrnice o elektronickém obchodu stejně tak jako český zákon o některých službách informační společnosti zavádějí omezenou odpovědnost poskytovatelů internetových služeb obecně, tedy napříč všemi právními odvětvími.

Hlavním cílem této práce je srovnání obou výše zmíněných úprav. Práce se zabývá výkladem jednotlivých ustanovení zavádějících omezenou odpovědnost a poukazuje na výhody a nevýhody jednotlivých úprav. Jelikož pojem „poskytovatel internetových služeb“ zahrnuje množství různých subjektů, není možné zabývat se všemi do detailu. Proto se práce zaměřuje zejména na odpovědnost poskytovatelů internetového připojení a poskytovatelů volného prostoru na Internetu (tzv. „hostingů“).

Kromě toho jsou v práci zmíněna rovněž pravidla aplikovaná před zavedením omezené odpovědnosti do zmíněných právních řádů. Práce se zabývá všemi doktrínami sekundární odpovědnosti v USA (spoluodpovědností, nepřímou odpovědností a odpovědností za podněcování) a jejich aplikací na poskytovatele internetových služeb. Co se týče českého práva, taktéž pravidla občanského zákona, která bylo v minulosti možno na poskytovatele internetových služeb v minulosti aplikovat, práce popisuje.

SUMMARY

THE INTERNET AND THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY-THE SCOPE OF LIABILITY OF INDIVIDUAL PERSONS WITHIN THE LAW OF THE EUROPEAN COMUNITIES AND THE USA

Internet service providers' (or online service providers') liability for the copyright infringement incurred by an individual user of the Internet is not an absolutely new issue anymore. Not later than in 1998, the U.S. legislators enact the Digital Millennium Copyright Act (DMCA). This amendment to the US copyright law introduces the concept of „safe harbor“ that limits the online service providers' liability when they act only as a passive conduit and at the same time they do not have actual knowledge of the copyright infringement incurred through their systems. In the absence of such actual knowledge, they may not be aware of facts or circumstances from which infringing activity is apparent. Furthermore, an Online service provider is obliged upon obtaining such knowledge or awareness (e.g. by obtaining a notice), to act expeditiously to remove, or disable access to, the material. This requirement is well known as a „take down notice procedure“.

As a response to the U.S. regulation, in 2000, the European Commission and the European parliament pass the „so called“ E-commerce directive regulating the liability of above mentioned subjects in the very similar way. The rules of the directive are incorporated to the Czech legal system four years later. While the U.S. approach of regulation is vertical and the DMCA incorporates the liability limitation only for the copyright infringement, the European approach is horizontal. It means that the E-commerce directive as well as the Czech Act on regulation of certain information society services establishes the limited liability of internet service providers for all branches of law generally.

Comparison of the two above mentioned regulations is the main goal of this paper. Paper interprets particular sections of the limited liability provisions and outlines the existing positives and drawbacks. Since the term „online service provider“ covers a number of various subjects, it is not possible to discuss all of them in more detail. Therefore, the paper focuses mainly on the internet connection providers liability and the liability of free space providers („hosting liability“).

Moreover, law and rules applicable before the enactment of the particular provisions on the limited liability are mentioned also. The paper discusses all doctrines of American secondary liability (contributory liability, vicarious liability and inducement liability) and their application to the online service providers liability. Concerning Czech law, general principles of civil liability relating to the online service providers are also mentioned.

KLÍČOVÁ SLOVA

Internet

Autorské právo

Poskytovatelé služeb na Internetu

Internet

Copyright

Internet Service Providers